

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər

Daha bir zorlanma
rəzaləti -
Mingəçevirdə
narkoman
8 yaşlı uşağa
təcavüz
etdi
yazısı səh.2-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 15 avqust 2017-ci il Çərşənbə axşamı № 169 (6783) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

ABŞ-dan Qarabağ çağırışı

Ağ Ev nə vaxt
hərəkətə
keçəcək?

yazısı səh.11-də

Bakıdakı ərəb turistlərdən şok açıqlamalar

yazısı səh.3-də

Dünyada neftə tələbat artır - nəticə necə olacaq...

yazısı səh.7-də

Türkiyənin Naxçıvanda hərbi baza yerləşdirməsinə mane olan səbəblər...

yazısı səh.9-də

XXI əsrdə fəla və caduya inananlar...

yazısı səh.10-də

Rusiya baş prokurorunun müavini azərbaycanlı sahibkarları müdafiə etdi

yazısı səh.9-də

Müzakirə mədəniyyəti: bir-birimizi niyə dinləyə bilmirik?

yazısı səh.10-də

İranda soydaşlarımıza qarşı növbəti ayrı-seçkilik

yazısı səh.12-də

10 illik dostunu eynək zarafatına görə bıçaqladı

yazısı səh.14-də

"Razin tolkuçka" sı müşəri üzünə həsrət qalıb

yazısı səh.14-də

Qız uşağını sevməyən ölkələr - siyahı sizi şoka salacaq

yazısı səh.13-də

Balaxanı-Binəqədi yolunun bir hissəsi bağlanır

yazısı səh.14-də

Dost-tərəfdarlar üçün qorxulu müttəfiqlik testi

ABŞ-DAN BAKIYA İLGİNC SİQNAL - "ÖZÜNÜ RUSİYADAN QORU!.."

Moskva-Vaşinqton münasibətlərinin gərginləşməsi Azərbaycanı şimaldan təhdidləri artırmağa bilər - iddia; **amerikalı analitik:** "Rusiya Qarabağ münaqişəsini həll etməklə yox, idarə etməklə məşğuldur..."

musavat.com
Togrul Ismayil

yazısı səh.8-də

"Aqrolizing" ASC-nin hesabları yoxa çıxıb

10 gün əvvəl evdən çıxan Əmirsoltan Əhmədovun hara getdiyi bilinmir

yazısı səh.6-də

Ehsan Zahidov:
"Müraciətini KİV-lər
vasitəsi ilə
ictimailəşdirməklə
cənab nazirin
qəbuluna düşəcəyinə
inanırlar səhv edir"

yazısı səh.2-də

Alim Qasımov:
"Bundan sonra
sakit ömür
sürmək
istəyirəm"

yazısı səh.13-də

Lutfi Zadə
dünyaya
nələr bəxş
etdi...

yazısı səh.5-də

Prezident mədəniyyət sahəsinin inkişafına 6,9 milyon manat ayırdı

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev mədəniyyət sahəsinin inkişafına dövlət dəstəyinin gücləndirilməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında sərəncam imzalayıb.

APA-nın məlumatına görə, bu məqsədlə Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinə 6,987 milyon manat, o cümlədən Bakı şəhəri Sabunçu rayonunun Maşağa qəsəbəsində yerləşən H.Abbasov adına Mədəniyyət Mərkəzinin tikintisinin və təchizatının tamamlanması üçün 1,272 milyon manat, Bakı şəhəri Qaradağ rayonunun Qızıldaş qəsəbəsində yerləşən Mədəniyyət Mərkəzinin tikintisinin və təchizatının tamamlanması üçün 1,932 milyon manat, Bakı şəhəri Xəzər rayonunun Şağan qəsəbəsində yerləşən Mədəniyyət Mərkəzinin tikintisinin və təchizatının tamamlanması üçün 1,208 milyon manat, Bakı şəhərinin Nərimanov rayonunda yerləşən 21 nömrəli Musiqi Məktəbinin tikintisinin və təchizatının tamamlanması üçün 1,370 milyon manat, Bərdə şəhərində yerləşən "Allah-Allah" türbəsinin bərpası işlərinin tamamlanması üçün 1,205 milyon manat vəsait ayrılıb.

Daha bir zorlanma rəzaləti - Mingəçevirdə narkoman 8 yaşlı uşağa təcavüz etdi

Mingəçevir şəhərində 8 yaşlı oğlan narkotik aludəçisi olan şəxs tərəfindən zorlanıb. "Report" xəbər verir ki, hadisə şəhərin M.Mağomayev prospektində yerləşən 73 sayılı binanın zirzəmisində baş verib.

Belə ki, təqribən 35-38 yaşlarında olan Ağali Sadiqov 8 yaşlı qonşusunu aldadaraq zirzəmiyə aparıb və onu zorlayıb.

Hadisə şahidləri bu barədə zərərçəkənin yaxınlarına məlumat verdikdən sonra uşaq hər şeyi valideynlərinə danışdı.

Narkotik aludəçisi olan A.Sadiqov hadisə barədə başqalarının xəbər tutmasından sonra qaçıb gizlənməyə çalışıb. Polis əməkdaşları tərəfindən keçirilən əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində hadisəni törətməkdə şübhəli bilinən A.Sadiqov saxlanılaraq istintaqa cəlb olunub.

İlkin araşdırmalar zamanı onun dəfələrlə azyaşlı cinsi istismara məruz qoyaraq zorladığı məlum olub.

Faktla bağlı Mingəçevir Şəhər Polis Şöbəsinə araşdırma aparılıb.

Qeyd edək ki, A.Sadiqov həyat yoldaşından boşanıb və iki uşağı var.

Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu!

Siz sifariş edirsiniz, biz istədiyiniz ünvana çatdırırıq!

Xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan bütün qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün sadəcə zəng etməyiniz və ya email yazmağınız kifayətdir.

Telefon: (012) 434 93 01, 434 01 33

"Kiminsə müraciətini ictimailəşdirməklə vəd verirlər ki, nazir səni dərhal qəbul edəcək"

Ehsan Zahidov: "Müraciətini KİV-lər vasitəsi ilə ictimailəşdirməklə cənab nazirin qəbuluna düşəcəyinizə inananlar səhv edir"

Son vaxtlar bəzi elektron kütləvi informasiya vasitələrində ayrı-ayrı şəxslərin qəbulla əlaqədar daxili işlər naziri Ramil Usubova müraciətlərinə rast gəlinir. Bir qayda olaraq müraciət müəllifləri əvvəlcə nazirin, o cümlədən daxili işlər orqanlarının ünvanına təriflər yazdıqdan sonra keçirlər sözlərinin, necə deyirlər, "mustafası"na: Daxili işlər nazirindən onları 5 dəqiqəliyinə də olsa qəbul etmələrini xahiş edirlər. Maraqlıdır, mətbuat vasitəsi ilə ictimailəşən belə müraciətlərə DİN-dən hansı reaksiya verilir. "Yeni Müsavat"ın sualını nazirliyin mətbuat xidmətinin rəisi Ehsan Zahidov cavablandırır. O deyib: "Bəli, belə hallara biz də rast gəlirik. Az tirajlı bir neçə sayt var ki, sanki məhz bu sahədə ixtisaslaşmışlar. Kiminsə müraciətini ictimailəşdirməklə vəd verirlər ki, nazir səni dərhal qəbul edib, dinləyəcək. Bununla da onlar rəhbərlik etdikləri mətbuat vasitəsini həm öz qanuni vəzifəsindən yayınmış olurlar, həm də vətəndaşı aldadırlar. Çünki iş qrafiki daim sıx olan daxili işlər nazirinin KİV-də gedən hər müraciət əsasında qəbullar keçirməsi mümkün deyil. Hamıya məlumdur ki, nazir R.Usubov ayda iki

dəfə vətəndaşların qəbulunu keçirir. Bunlardan biri, ölkə başçısı cənab İlham Əliyevin tapşığına əsasən, mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları rəhbərlərinin vətəndaşların qəbulu cədvəlinə uyğun olaraq respublikanın müxtəlif bölgələrində, ikincisi isə DİN-in inzibati binasında keçirilir. Onu da qeyd edim ki, cənab nazirin ayda iki dəfə olan qəbul günləri barədə əvvəlcədən bütün KİV-də elanlar verilir. Bundan əlavə, DİN-in rəsmi veb saytında (www.mia.gov.az) daimi fəaliyyət göstərən onlayn müraciət forması və nazirliyin rəsmi elektron poçt ünvanı (info@mia.gov.az) da bir-cənab müraciət etmək istəyən vətəndaşlarımızın ixtiyarındadır. Buyurub, rəsmi qaydada müraciət etsinlər. Əmin ola bilərlər ki, onların müraciətinə operativ və obyektiv şəkildə baxılacaq və özlərinə də bu barədə məlumat verilecəkdir. Kim ki, müraciətini KİV-lər vasitəsi ilə ictimailəşdirməklə cənab nazirin qəbuluna düşəcəyinizə inanırsa, səhv edir. Bir daha deyirəm ki, belə müraciətlərə baxılmayacaq".

□ E.MƏMMƏDƏLİYEV

Ermənistan Qarabağda itki verdi

Avqustun 14-də saat 11 radələrində işğalçı Ermənistan ordusu işğal altındakı Azərbaycan ərazilərində itki verib.

Musavat.com erməni mediasına istinadən xəbər verir ki, məhv edilən hərbiçi 1998-ci il təvəllüdü Arman Samveloviç Movsisyandır. Ölümçül güllə yarası alan erməni əsgəri xilas etmək mümkün olmayıb. Qarabağdakı separatçı rejim hadisənin şimal-şərq istiqamətindəki döyüş mövqelərinin birində baş verdiyini açıqlayıb.

□ Cavid TURAN

Dənizdə batmaq təhlükəsi ilə üzləşən daha 7 nəfər xilas edilib

Bakıda daha yeddi nəfər dənizdə çimərəkən batmaq təhlükəsi ilə üzləşib.

APA-nın Fövqəladə Hallar Nazirliyinin saytına istinadən verdiyi xəbərə görə, Böhran Vəziyyətlərində İdarəetmə Mərkəzinə daxil olmuş məlumat əsasında, Bakı şəhəri, Sabunçu rayonu ərazisində günün ayrı-ayrı vaxtlarında dənizdə çimərəkən batmaq təhlükəsi ilə üzləşmiş 5 nəfər, Xəzər rayonunda isə dənizdə çimərəkən batma təhlükəsi ilə üzləşmiş 2 nəfər Kichkəcmli Gəmilərə Nəzarət və Sularda Xilasetmə Dövlət Xidmətinin xilasediciləri tərəfindən xilas ediliblər.

Bakıda top mərmiləri tapılıb

Bakıda top mərmiləri tapılıb. Azərbaycan Respublikası Ərazilərinin Minalardan Təmizlənməsi üzrə Milli Agentlikdən (ANAMA) APA-ya verilən məlumata görə, Fövqəladə Hallar Nazirliyinin (FHN) Böhran Vəziyyətlərində İdarəetmə mərkəzinin məlumatı əsasında Qaradağ rayonu, Lökbatan qəsəbəsi - dəmir yolu xəttinin kənarında qazıntı aparılan əraziyə baxış keçirilib. Nəticədə 2 ədəd 115 mm-lik top mərmisi (BM-21) aşkar edilərək götürülüb, 240 kv.m ərazi yeraltı və 900 kv.m ərazi yerüstü yoxlanılıb.

Azərbaycanda hava şəraiti dəyişəcək - xəbərdarlıq

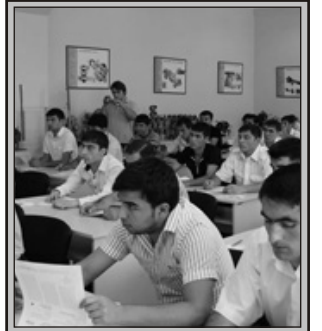
Avqustun 15-də Bakıda və Abşeron yarımadasında havanın dəyişən buludlu olacağı, ararib tutulacağı, əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyindən APA-ya verilən xəbərə görə, lakin səhər yarımadaının bəzi yerlərində qısamüddətli yağış yağacağı ehtimalı var. Şimal-şərq küləyi axşam mülayim şimal-qərb küləyi ilə əvəz olunacaq. Havanın temperaturu gecə 21-25° isti, gündüz 31-36° isti, Bakıda gecə 23-25° isti, gündüz 35-37° isti olacağı gözlənilir.

Abşeron çimərliklərində dəniz suyunun temperaturu Sumqayıt, Novxanı, Pırşağı, Nardaran, Bilgəhdə 25-26°, Zağulba, Buzovna, Mərdəkan, Şüvəlanda 26-27°, Türkan, Hövsan, Sahil, Şıxda 27-28° isti təşkil edəcək.

Tibbi-meteoroloji proqnoza gəlincə, avqustun 15-16-da Abşeron yarımadasında əksər əhalinin uyğunlaşdığı iqlim normasına yaxın temperatur rejimi gözlənilsə də, havada rütubətliyin bir qədər çox olması narahatlıq hissi yarada bilər.

Gecə və axşam bəzi şimal və qərb rayonlarında şimşək çaxacağı, yağış yağacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə lokal leysan xarakterli olacağı ehtimalı var. Qərb küləyi gündüz ayrı-ayrı yerlərdə ararib güclənəcək. Havanın temperaturu gecə 20-25°, gündüz 32-37° isti, dağlarda gecə 14-19°, gündüz 25-30° isti olacağı gözlənilir.

Sinoptiklər hava şəraitinin dəyişəcəyi barədə xəbərdarlıq da edib. Qeyd olunub ki, avqustun 14-ü axşam şimal və qərb rayonlarından başlayaraq 18-dək bəzi rayonlarda şimşək çaxacağı, fasilələrlə yağış yağacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə lokal leysan xarakterli olacağı, dolu düşəcəyi ehtimalı var. Qərb küləyi ayrı-ayrı yerlərdə ararib güclənəcək. Çaylarda sululuğun artacağı ehtimalı var.

Bu gündən ali məktəblərin boş qalan plan yerlərinə ixtisas seçimi aparılacaq

Avqustun 15-dən ali təhsil müəssisələrinin boş qalan (vakant) plan yerlərinə ixtisas seçimi aparılacaq. APA-nın xəbərinə görə, boş qalan plan yerlərinin siyahısı "Abituriyent" jurnalının 8-ci sayında dərc olunacaq.

Həmin yerlərə ixtisas seçimi avqustun 15-dən 19-dək internet vasitəsilə həyata keçiriləcək. Abituriyentlər elektron ərizədə ali təhsil müəssisələrinin boş qalan plan yerlərinin ixtisasları ilə yanaşı orta ixtisas təhsil müəssisələrinin (kolleclərin) ixtisaslarının da kodlarını göstərə bilərlər.

Orta ixtisas təhsil müəssisələrinin qəbul aparılan ixtisaslar "Abituriyent" jurnalının 5-ci sayında dərc olunub. Jurnal "Abituriyent" satış köşklərindən almaq və ya www.abiturient.az saytıdan sifariş etmək olar.

"Lukoil" və SOCAR Türkiyə şirkətlərinə birgə yatırım edə bilər

"Türkiyənin pərakəndə neft məhsulları bazarı "Lukoil" şirkəti üçün cəlbediciliyini qoruyur". "APA-Economics" "Anadolu" agentliyinə istinadən xəbər verir ki, bu barədə şirkətin İdarə Heyətinin üzvü, baş təchizat və satış üzrə böyük vitse-prezident Vadim Vorobyov bildirib.

Onun sözlərinə görə, "Lukoil" bu məqsəd üçün artıq 1 mlrd. dollar ayırb. V. Vorobyov qeyd edib ki, Türkiyənin yanacaq neft məhsulları bazarı şirkət üçün strateji əhəmiyyətə malikdir.

"Şirkətimiz Türkiyə bazarında iştirak payının artırılması üçün yollar axtarıb. Biz SOCAR rəsmiləri ilə üçüncü şirkətlərin aktivlərinin alışı müzakirə etmişik. Hələlik bununla bağlı konkret qərar qəbul olunmayıb", - deyir o bildirib.

V. Vorobyov əlavə olaraq bildirib ki, "Lukoil" Türkiyənin pərakəndə yanacaq bazarının 5-6 faizinə nəzarət edir. "2000-2010-cu illərdə Türkiyə bazarı Avropa bazarından daha əlverişli idi. Lakin sonradan yerli qanunvericiliyi olunan dəyişiklik vəziyyəti dəyişdi. Buna baxmayaraq, Türkiyə bazarı cəlbediciliyini qoruyur", - deyir o qeyd edib.

Son illərdə ölkəmizə çoxlu sayda ərəb turistləri gəlir. Statistik məlumata görə təkcə bu ilin birinci yarısında 44 mindən çox ərəb turisti ölkəmizi ziyarət edib. Onların arasında BƏƏ, Səudiyyə Ərəbistanı və digər ərəb ölkələrindən gələn turistlərdir. Digər xalqların turistləri kimi ərəblər də təkcə paytaxt Bakıya deyil, Qəbələ, İsmayilli, Oğuz və digər bölgələrə də səfər edirlər. Aparılan müşahidələr onu göstərir ki, mövsümlə əlaqədar olaraq turistlər daha çox bu bölgələri seçirlər.

Lakin bu bir faktdır ki, ölkəmizə ərəb turistinin axını bəzilərini tərəfindən heç də birmənalı qarşılanmır. Məsələn, ərəblərin Bakıda ən çox üz tutduğu məkanlardan biri olan Fəvvarələr Meydanında onların insan alveri ilə məşğul olduqları haqda məlumatlar yayılmaqdadır. Bu haqda artıq sosial şəbəkələrdə

deyil, mətbuatda da kifayət qədər video görüntülər, məlumatlar yer alıb. "Qədim peşə sahibləri"nin ərəb turistləri ilə sövdələşmələrini, danışqlarını əks etdirən görüntülər geniş müzakirə mövzusu çevrilməkdədir.

Lakin ekspertlər qeyd edirlər ki, ictimaiyyət digər xalqların turistlərinə tolerant yanaşdığı ki-

Bakıdakı ərəb tursitlərindən

şok açıqlamalar

"Adi bir söz soruşmaq 5 manatdır" - reportaj

mi, ərəblərə də o cür münasibət bəsləməlidir. Təkcə ərəb deyil, ölkəmizə gələn başqa xalqların da tursitlərinə düşüncəmiz, milli-mentalitetimizlə bağlı məlumatlar verilməli, maarifləndirilməlidir.

Maraqlıdır, bəs ərəb turistlərinin ölkəmizin düşüncəsi, milli-mentaliteti, adət-ənənələri haqqında məlumatları varmı? Ölkəmizdə ərəbləri daha çox nələr cəlb edir?

Sualımıza cavab tapmaq üçün ərəblərə daha çox rastlaşdığımız Fəvvarələr Meydanına üz tutduq.

BƏƏ-dən olan Həmidin sözlərinə görə Azərbaycana ilk dəfədir gəlir və ölkəmizin adət-ənənələri haqqında heç bir məlumatı yoxdur:

"Ölkəmizə ilk dəfədir gəlirəm. Bakı çox gözəl şəhərdir. Burada daha çox restoran və kafelər xoşuma gəldi. Azərbaycan haqqında öz ölkəmdə dostlarımdan eşitmişdim. Burada bahalıq olduğunu deyə bilmərəm. Gün ərzində təxminən 300-400 manat xərçimiz çıxır".

Həmidlə birgə Bakıya gələn

dostu Mansurun gileyi isə bizi təəccübləndirdi:

"Daha çox İsmayillını bəyəndik. Lakin orada adi bir söz soruşmaq üçün bizdən 3-5 manat pul istəyirdilər. Sanki hər şey pulladır. Birçə bəyənmədiyimiz bu oldu".

Dostların bələdçisinin sözlərinə görə əvvəl Qəbələdə bu cür hallara tez-tez rast gəlinirdi, artıq bu problem aradan qaldırılıb.

Lakin İsmayilli rayonunda isə ərəblərdən pul almaq adiləşib:

"Bu dostlar İsmayillıda incik qaldılar. İnənə ki, adi çəkilən rayonda da bu cür neqativ hallar aradan qaldırılacaq. Çünki əgər turist ölkəyə gələnə istəyirsən, qonaqlarıncıdan neqativ hallara son qoyulmalıdır". Bələdçinin sözlərinə görə ərəblər ölkəmizdən daha çox zəfəran, paxlava, çay alıb öz ölkələrinə aparırlar: "Bu həm də yaşla bağlı seçimdir. Məsələn, gəncilər daha çox paytaxtı gəzməyə, yaşlılar isə təbiət qoynunda dincəlməyə üstünlük verirlər. Ərəb gəncləri ətir, saat almağı, yaşlılar isə xanımları üçün yaylıqlar, uşaqları üçün isə bizim milli geyimlərimizi almağı sevirlər".

Bağdad şəhərindən olan Qasım isə uzun müddət ölkəmizdə yaşadıqından Azərbaycan dilində sərbəst danışmağı bacarır. Buna görə müsahibimizlə söhbət etməkdə çətinlik çəkmədik. O, paytaxtın mərkəzində baş verən neqativ hallar haqqında maraqlı açıqlamalar verdi: "Neçə ildir ki, Azərbaycana gəlib-gedirəm. Üstəlik İraqda 3 milyondan çox azərbaycanlı (Kərkükdəki soydaşlarımızı nəzərdə tutur-red.) yaşayır. Buna görə də dilinizi yaxşı bilirəm. Şəhəriniz çox gözəldir, bölgələrinə də çox sevirəm. Fəvvarələr Meydanında bir müddət neqativ hallar mövcud idi. Bəzi əxlaqsızlar yaxınlaşdıqda öz mobil nömrələrini verməyə çalışırdılar. Təbii ki, bu da kənardan xoş təsir bağışlamırdı. Bir məqamı da qeyd edim ki, bura gələn ərəblərin böyük əksəriyyəti öz ailələri ilə gəlir və bu cür halları heç də xoş qarşılamırlar. Lakin 10-15 gündür ki, mərkəzi küçələr nəzarətə götürülüb, qeyd etdiyim o cür neqativ hallar aradan qaldırılıb".

Bağdadlı Əhməd və Əli də digər soydaşları kimi Bakını çox sevdiklərini dedilər: "Millətiniz çox yaxşıdır, hər yer təmiz və səliqəlidir. İlk dəfədir ki, Azərbaycandayıq. Lakin ölkəmizin milli adət-ənənələri haqqında heç bir məlumatımız yoxdur".

BƏƏ-dən olan digər ərəb tursit Həmid də ailəsi ilə birgə ölkəmizə təşrif buyurub. Əcnəbinin sözlərinə görə Bakını bəyənsə də, daha çox Qəbələdən olmaqdan zövq alıb:

"Bakı bizim yaşadığımız yere oxşayır. Buna görə də fərqli

bir şey görmədim. Lakin Qəbələ öz yaşıllıqları, təbiəti ilə mənə özünə məftun etdi".

Bu arada Həmidin həyat yoldaşı ilə də söhbətləşmək imkanı əldə edirik. Onun sözlərinə görə BƏƏ-də 4 arvadlıq adı haldır:

"Doğrudur, bizim qanunda 4 arvad almaq mümkündür. Lakin əksər kişilər bir arvadla kifayətlənir. Mən də ərimin yeganə arvadıyam".

Ailənin kiçik qızı isə bizimlə çox səliqə şəkildə Türkiyə türkçəsində danışaraq öz təəssüratlarını bölüşdü. Onun sözlərinə görə Türkiyə televiziyaçıları, seriallarını yaxından izlədiyi üçün bu dili mükəmməl öyrənə bilib.

Omandan olan Xəlid də pul məsələsi ilə bağlı neqativ hallarla rastlaşdığını dedi: "Kimdən nə soruşursanız bizdən pul istəyir. Ölkəmiz haqqında dostlarımdan eşitmişik. Buna görə də bir neçə dost yığıaraq Azərbaycana gəlmişik".

Xəlidin digər yerlisi və adaşı Xəlid isə paytaxtın çox isti olmasından gileyəndi:

"Öz ölkəmizdə biz hamımız polis işləyirik. Bu il istirahət üçün Bakıya üz tutduq. Qəbələni də ziyarət etmişik və çox məmnun qalmışıq".

Dubaydan gələn, şeyx ailəsindən olan Homeyni isə qeyd etdi ki, dil baxımından ölkəmizdə çətinlik çəkir:

"8 nəfər ailə üzvü ilə Bakıya gəlmişik. Gün ərzində təxminən adambaşına 100 manat pul xərcləyirik. Valtiyuta problemimiz olmur, çünki qaldığımız otellərdə valyuta dəyişmə məntəqələri var və bu bizim işimizi asanlaşdırır. Bakıda dil problemi yaşayıram. Çünki burada ingilis dilində danışanların sayı çox azdır".

□ **Xəlidə GƏRAY**
□ **Fotolar müəllifindir**

Futbolumuzun tarixi günü - bu gün bütün Azərbaycan "Qarabağ"dır...

Bilet satışı ilə bağlı iradlar var; "Qarabağ"ın mətbuat xidmətinin rəhbəri iddialara cavab verdi
Nurlan İbrahimov: "Nəticə bizim xeyrimizə olacaq"

Avqustun 15-də Bakı vaxtı ilə saat 20:00-da Azərbaycan çempionu "Qarabağ" yeni tarix yazmaq üçün yaşıl meydanlara çıxacaq. Çempionlar Liqasının pley-off mərhələsində Ağdam klubumuzun rəqibi Danimarkanın "Kopenhagen" klubudur.

Bu gün istənilən halda Azərbaycan futbolu indiyə qədər ki ən gözəl gününü yaşayacaq. "Qarabağ" ilk ölkə klubu olaraq mötəbər turnirin bu mərhələsində iştirak edəcək, ilk dəfə olaraq, ölkəmizdə Çempionlar Liqasının himnini səsləndirəcək. Artıq həyəcan pik həddə çatıb və bütün diqqətlər axşamki oyuna yönəlib. Oyuna marağ isə ifadə edilməyəcək dərəcədə yüksəkdir. Biletlərin satışına başladığı ilk gündə 15 min biletin satılması hər şeyin sübutudur.

Oyundan bir gün öncədən biletlərin tükəndiyi barədə xəbərlər yayılıb. Məlumatın ardından biletlərin müxtəlif şəxslər tərəfindən alındığı, oyun öncəsi qanunsuz şəkildə azarkeşlərə satılaca-

ğı ilə bağlı sosial şəbəkələrdə müzakirələr açıqlıb. Xüsusilə, aşağı qiymətə olan biletlərin sürətlə satışının təsadüf olmadığı və məhz bu biletlərin qat-qat yüksək qiymətə satılacağı deyilir.

"Qarabağ"ın mətbuat xidmətinin rəhbəri Nurlan İbrahimov səslənən iddialara "Yeni Müsavat"da münasibət bildirdi: "Bu deqiçə o qədər ojetaj var ki, kimsə biletini alıb kənarda satarsa, bu klubun birbaşa müdaxilə edəcəyi iş deyil. Ölkənin hüquq mühafizə orqanları var. Bu onların səlahiyyətinə aid məsələdir. Qeyri-qanuni yollarla bilet satanların qarşısını o qurumlar ala bilərlər. Klub olaraq, kassadan kimsə 2-3 biletədən artıq bilet satmamışıq. Biletlərin ək-

səriyyəti satılıb. İki sektor qalıb, 5 və 25-ci sektorlar. Oyundan üç saat öncə növbəli şəkildə həmin sektorların biletləri satışa çıxarılaçaq ki, insanlar gəlib oradan bilet ala bilsinlər. Bu sektorlardakı biletlərin sayı isə təxminən minə yaxındır. Hazırkı artıq bitmək üzrədir".

"Qarabağ" rəsmisi oyunçuların hazırlıqlarından da danışdı: "Futbolçular normal şəkildə oynama hazırlaşıblar. Heç bir problem yoxdur. Artıq yeni mərhələdə oyuna çıxırıq. Ümid edirik ki, nəticə bizim xeyrimizə olacaq".

Qeyd edək ki, biletlər satılıb qurtardıqdan sonra "Qarabağ" - "Kopenhagen" oyununu stadionda ümumilikdə 30 min 700-dən çox tamaşaçı izləyəcək.

"Kopenhagen" Bakıya 20 nəfərlik heyətlə gəlib. Qol.az-ın məlumatına görə, onlardan 3-ü qapıçı, 6-sı müdafiəçi, 7-si yarım-müdafiəçi, 4-ü isə hücumçudur.

Qapıçı: 1. Stefan Andersen, 25. Robin Olsen, 41. Kim Kristensen

Müdafiəçilər: 3. Pyer Benqtsson, 15. Mikael Antonsson, 18. Mads Rørslev, 20. Nikolay Boylesen, 22. Peter Ankersen, 27. Mixael Lüftner

Yarım-müdafiəçilər: 6. Uilyam Kvist, 7. Benjamin Verbiç, 8. Uroş Matič, 14. Nikolay Tomssen, 17. Kasper Kusk, 24. Yussef Tutu, 32. Danni Amankva

Hücumçular: 9. Federiko Santander, 11. Andriya Pavloviç, 28. Pyeros Sotiryu, 40. Karlo Holse

"Fikirəcə, "Qarabağ"la oyunlarımız əla şou olacaq".

Qol.az-ın məlumatına görə, bu sözləri "Kopenhagen" in idman direktoru Yohan Lange Çempionlar Liqasının pley-off mərhələsində "Qarabağ"la oyun öncəsi Danimarka mətbuatına deyib.

Ağdam klubunun Topaz Premyer Liqasının ilk turunda "Neftçi"yə qarşı ilk oyununu stadiondan canlı izləyən klub rəsmisi bildirib: "Rəqib çox istedadlı komandadır. Topu özündə çox saxlamağı sevirlər. Buna imkan verməməliyik".

"Qarabağ"ın isə rəqib qarşısına avqustun 11-də ölkə çempionatında "Neftçi" ilə oynadığı heyətlə çıxacağı gözlənilir. Kiçik dəyişikliklərin ola biləcəyi istisna edilmir. Artıq bu barədə günlər öncədən "Neftçi" ilə oyundan sonra mətbuat konfransında klubun baş məşqçisi Qurban Qurbanov məlumat verdi: "Biz hələ optimal formada deyilik. İkinci hissədə top itkilərimiz çox oldu. Gizlədəsi bir şey yoxdur. Bütün oyunlarımızı baxırlar. "Neftçi" ilə görüş bizim üçün vacib idi. "Kopenhagen"lə qarşılaşmalarda kiçik dəyişikliklər olacaq. Rəqib fərqli üslubda oynayır. Qarşıdakı günlərdə hazırlığımızı buna uyğun qumalıyıq".

Məlumat üçün bildirək ki, "Qarabağ" artıq 4-cü dəfədir ki, Avropa Liqasının qruplarında iştirakını təmin edib. Belə ki, Moldovanın "Şerif" komandası ilə iki

□ **Cavanşir ABBASLI**

İran istəyə Qarabağ problemi həll olunarmı?..

Hüseynbala SƏLİMOV

Bəli, bu yaxınlarda bütün prosedurlar bitdi və H.Ruhani yenidən İran hakimiyyətinin sukani arxasındadır. Təbii, bizi daha çox belə sual maraqlandırır ki, İranın regional siyasət vektoru hara yönələcək? Ölkənin regional münasibətlərə yanaşmasında hansı dəyişikliklər gözlənilir və xüsusən də Qarabağ probleminə münasibətdə o, hansı siyasəti yürüdücək?

Qeyd edək ki, mövzu elə də yeni deyildir. Bu haqda müxtəlif "kalibr"li analitiklər çox yazıblar və elə indi də yazırlar. Bir daha yada salmaq lazım gəlir ki, İran Ermənistanı təcavüzkar dövlət kimi tanıyır, amma bu ona İrəvanla hərtərəfli əlaqələr qurmağa mane olmur və bu detal iki dövlətin rəhbərlərinin görüşlərində daim xüsusi vurğu ilə qeyd olunur və Azərbaycanda haqlı olaraq böyük narazılıq yaradır.

Bununla belə qeyd etmək lazım gəlir ki, İranın regional iqtisadi əməkdaşlığının ağırlıq mərkəzi bütün hallarda yenə də Azərbaycanın tərəfindədir və təbii ki, bu da ilk növbədə yerli geoiqtisadi reallıqların nəticəsidir.

Məsələn, son illərdə Cənub tranzit dəhlizinin yaradılması üçün çox böyük işlər görülür. Burada yada salmaq lazım gəlir ki, bu kontekstdə Ermənistanın da müəyyən planları vardı, İrəvan həтта İranı Avrasiya İttifaqı ilə "birləşdirməyə" hazırlaşdı. Amma Bakı bu dəfə də rəqibini qabaqlaya bildi və Tehranın başqa bir seçimi qalması və o, daha əlverişli, ən əsası da iqtisadi cəhətdən sərfəli olan tərəfdaşı seçməli oldu.

Siyasi münasibətlərə gəldikdə isə, təəssüf onlar elə də rəvan deyildir. Hərçənd, Azərbaycan hər şeyi edir ki, iki dövlət arasındakı münasibətlər yüksək səviyyəyə qalxsın. Yada salmaq yetər ki, son vaxtlar Azərbaycan iki regional geosiyasi vektor qurmaqla məşğul idi: Rusiya - Azərbaycan - Türkiyə və bir də Rusiya - Azərbaycan - İran.

Bundan başqa, Azərbaycan heç bir vaxt İrana qarşı sanksiyalara qoşulmayıb və daim onunla geniş əlaqələr saxlamağa çalışıb. Amma bütün bunlar çox təəssüf ki, İranın Qarabağ probleminə yanaşmasında özünün əksini tapmayıb. Görünür, bunun da iki əsas səbəbi var.

Birincisi, güclü və problemsiz bir Azərbaycan İranın maraqlarına elə də cavab vermir. Təbii ki, bunun da səbəbi Cənubi Azərbaycan problemidir. Düzdür, indi bu problemi Şimali Azərbaycanda heç kim qaldırmır. Bizim 80-90-cı illərin siyasətçilərindən fərqli olaraq indikilər daha "praqmatik"dir və daha çox özlərinin "gündəlik qayğıları" ilə məşğuldurlar.

Amma həтта bunlar da İranın narahatlığını azaltmır. Tehranda başa düşürlər ki, belə ideyalar müvəqqəti olaraq arxa plana keçə bilər, amma həmişəlik unudula bilməz. Hərçənd, azərbaycanlı siyasi liderlər, xüsusən də intellektuallar bu vəziyyətdən də çıxış yolu axtarıblar və elə bu gün də axtarmaqda davam edirlər. Məsələn, vaxtilə M.Ə.Rəsulzadə özünün "Əsrimizin Siyavuşu" əsərində Azərbaycan, İran və Türkiyə arasında konfederasiyadan yazırdı. Əgər İran demokratik və dünyəvi bir dövlət olsaydı bu ideya tamamilə gerçək ola bilərdi.

Hələlikse, İran səksəkədə və təlaşdadır. Məsələn, deyildi ki, Ruhani komandasında cənublu azərbaycanlılara da yer ayırmağı tamamilə "unudubdur". Bu da azmış kimi, İran parlamentində türk koalisiyasının ləğvi haqda da söhbətlər gəzir...

İranın bizə inamsızlığının bir səbəbi də budur ki, cənub qonşumuz ideoloji dövlətdir və özünü alternativ ideologiyanın daşıyıcısı hesab edir. Tehran dini-siyasi modelini Şimali Azərbaycana da yaymağa cəhd edir. Rusiya kimi İran da çalışır ki, Azərbaycan onun siyasi satelliti olsun və onun siyasi orbitində qərar tutsun, - onun dostları Bakının da dostları, düşmənləri isə Bakının da düşmənləri olsun...

Bütün bunlar ona gətirib çıxarır ki, İran Qarabağ probleminə münasibətdə çox müəkkəb siyasət yürüdü. Mübaligəsiz demək olardı ki, İran da bu məsələdə Türkiyə kimi prinsipial mövqə tutsaydı problem çoxdan həllini tapardı.

Gürcüstanı nəzərə almasaq, İran Ermənistanın bölgədə əsas iqtisadi-ticarəti tərəfdaşdır və bir daha deyirik ki, bu ölkə tamamilə Azərbaycanın tərəfində olsaydı Ermənistan dərhal ağ bayraq qaldırır və ya çox böyük güzəştlərə getməyə məcbur olardı. Amma İran bunu etmir...

Ən təəccüblüsü bilirsiniz, nədir? Türkiyəlilər bizim qaradaş xalqımızdır. İranın yarısı isə özümüzünkülərdir-azərbaycanlılardır! Amma nə alınır? Doğrudanmı, cənublu qaradaşlarımız (onların sayı isə on milyonlardır!) dövlətlərini heç olmasa, ədalətli siyasət yürütməyə vadar edə bilmirlər? Axı biz İrandan ədalətdən savayı bir şey də istəmirik...

Son illər dünyada bazarda neftin qiymətinin ucuzlaşması ixracı neftdən asılı olan ölkələrin iqtisadiyyatına ciddi təsirlər etdi. Azərbaycan da ixracının əsasını neft təşkil edən ölkə kimi vəziyyətdən çıxış yolunu qeyri-neft sektorunun - aqrar inkişafında gördü.

Bəs kənd təsərrüfatı məhsulları üzrə son zamanlar idxaldan asılılığımız nə dərəcədə aradan qalxıb?

Mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a danışan iqtisadçı alim Fikrət Yusifov bildirib ki, dünya iqtisadi müstəvisində baş verən təlatümlər fonunda ötən il ölkəmizin iqtisadiyyatında yaranmış durğunluq bu gün artıq öz yerini sürətli inkişafa verib:

"Belə pozitiv göstəricilərin əldə edilməsi yaranmış şəraitdə hökumətin apardığı düzgün iqtisadi islahatların nəticəsində mümkün olub. Bu gün hökumət aparılan islahatların nəticələri ilə kifayətlənir, o, eyni zamanda, qeyri-neft sektorunda istehsalı günbəgün artan

ləblər səviyyəsində qurulmasından gedir. Real sektorun məhsullarının dünya bazarlarına çıxışının daha səmərəli yollarını müəyyən etməyi hədəfləyən bu siyasət, şübhə yoxdur ki, yaxın gələcəkdə öz bəhrəsini verəcək. Bu yöndə uğurlu addımlardan biri ixracın genişləndirilməsi məqsədilə "Made in Azerbaijan" brendi ilə qeyri-neft məhsullarının xarici

li. Bu gün Azərbaycan hökuməti ölkədə sahibkarlığın inkişafı üçün mümkün ola biləcək bütün addımları atır. Əslində istehsalçı öz məhsullarını xarici bazarlara çıxarmaqla bağlı bütün işləri özü görməli, bu sahədəki problemləri bilavasitə özü həll etməlidir. Lakin hökumət azad sahibkarlığın inkişafını nəzərdə tutan islahatları aparmaqla işini bitmiş hesab etmir. O, eyni zamanda, isteh-

rətlə getməlidir. Bizdə isə bu sahədə iki böyük problem var. Onlardan biri məhsuldarlığın çox aşağı olmasıdır ki, buna səbəb həm əl əməyindən çox istifadənin edilməsi, həm də kənd təsərrüfatında qabaqcıl texnologiyaların tətbiqinin həddindən artıq aşağı olması ilə əlaqədardır. İkinci önəmli məsələ isə stimullaşdırma proqramlarıdır. Hökumətin qəbul etdiyi stimullaşdırma proq-

İdxaldan asılılığımız nə qədər azalıb?

bazarlarda satılmasının təşviqidir. Ötən ilin əvvəllərindən başlayaraq hökumət rəqabət qabiliyyətli və ixrac yönümlü yerli məhsulların xarici bazarlarda "Made in Azerbaijan" brendi ilə təşviqi istiqamətində kifayət qədər böyük işlər görüb".

salçının əlindən tutaraq, ona öz məhsulunu xarici bazarlarda daha uğurla reallaşdırma biləcəyi üçün yardımçı olur".

Iqtisadçı ekspert Natiq Cəfəri isə bildirib ki, rəsmi rəqəmlərə görə kənd təsərrüfatı istehsalında müəyyən artımlar var: "Ancaq Azərbaycanın ər-

ramları effektiv deyil. Çox zaman subsidiyalar məhsulun sahəsinə görə verilir. Dünya praktikası göstərir ki, məhsulun həcminə və keyfiyyətinə görə subsidiyanın verilməsi stimullaşdırmanı daha aktiv hala gətirir. Nəticədə isə fermer daha çox və keyfiyyətli

Fikrət Yusifov: "İxrac yönümlü yerli məhsulların xarici bazarlarda "Made in Azerbaijan" brendi ilə təşviqi istiqamətində kifayət qədər böyük işlər görüldü"
Natiq Cəfəri: "Aqrar sektorda olan islahatlar daha sürətlə getməlidir"

məhsulların xarici bazarlarda reallaşdırılmasını nəzərdə tutan konkret addımlar atır. Qeyri-neft sektorunun inkişafı dövlətimizin iqtisadi siyasətinin ana xəttini təşkil edir. Ölkə iqtisadiyyatının neftdən asılılığını optimal həddə endirilməsini hədəfləyən belə iqtisadi strategiya ümumi daxili məhsulda qeyri-neft sektorunun payının durmadan artmasını və iqtisadiyyatın əsaslı şəkildə şaxələndirilməsini hədəfləyib. İndi başlıca məqsəd qeyri-neft sektorunda ixracın həcmi artırmaqdan ibarətdir. Bu gün söhbət real sektorda istehsal olunan məhsulların təkə idxalı əvəzləməsindən getmir. Bu sahədə artıq müsbət nəticələr əldə olunub. İndi əsas vəzifə real sektorda istehsal olunan məhsulların daha səmərəli ixracını həyata keçirməyin optimal yollarının araşdırılıb tapılmasından və bu işin müasir tə-

Ekspert bildirib ki, Azərbaycan məhsullarının reallaşdırılması işində sahibkarlara daha yaxından kömək göstərilməsi məqsədilə atılan addımlardan biri də xarici ölkələrdə ticarət evlərinin yaradılmasından ibarətdir: "Qeyri-neft ixracatçılarının respublika müşavirəsində prezident İlham Əliyev bu istiqamətdə Azərbaycan hökumətinin hədəflərinin nədən ibarət olduğunu diqqət çəkmişdi. Prezident bildirmişdi ki, Azərbaycan bir çox ölkələrdə ticarət evləri yaradacaq. Birinci ticarət evi yaxın həftələrdə Belarusda yaradılacaq. Digər postsovet ölkələrində - Rusiyada, Ukraynada, Qazaxıstanda belə evlərin yaradılması gündəlikdədir. Bu, həm ölkəmizi təbliğ edəcək, həm də ixracatçılar üçün yeni imkanlar yaradacaq. İndi Körfez ölkələrində bizim məhsullarımıza böyük maraq göstəri-

maq məhsulları ilə özünü təmin etməsi və xaricə ixracatla bağlı gözləntilər hələ ki, özünü tam olaraq doğrultmayıb. 2 il bundan öncə qarşıya qoyulan məqsədə görə, həm ixracatda, həm daxili istehsalda ərzaq təhlükəsizliyi ilə bağlı daxili tələbatın ödənilməsinin böyük bir hissəsini Azərbaycan özü təmin etməli idi. Ancaq çox təəssüf ki, bir çox hallarda bazara çıxarılan yerli məhsulların xammalı da xaricdən gətirilir. Məsələn, ən çox Azərbaycan brendi ilə satışa çıxan məhsul çaydır. Lakin hər kəsə məlumdur ki, ölkədə bu qədər çay istehsal olunmur. Sadəcə olaraq xaricdən gətirilərək Azərbaycanda qablaşdırılır. Bu, süd məhsullarına da aiddir. Əgər əsas hədəf kənd təsərrüfatında ixracatı artırmaq və daxili istehsalı təmin etməkdirsə, o zaman aqrar sektorda olan islahatlar daha sür-

məhsul istehsal etməkdə maraqlı olur. Məhsula görə verilən subsidiyalarda isə qiymətləndirmə doğru aparılmayıb və çox aşağı subsidiya verilir. Bu da stimulun yaranmasında mühüm rol oynamır. Bundan başqa valyuta gətirilməsi üçün daha çox məhsulun xaricə ixrac olunmasına çalışılır. Bu da yerli bazarda məhsul qıtlığı və qiymətlərin artmasına səbəb olur. Təsədüf deyil ki, bəlkə də Azərbaycanda son illər ilk dəfə idi ki, yay mövsümündə kənd təsərrüfatı məhsullarının qiyməti baha olaraq qaldı. Bu onu göstərir ki, həm yerli tələbat artıb, həm də xaricə ixracat yolunda müəyyən addımlar atılır. İstehsal isə artmadığı üçün belə bir vəziyyət ortaya çıxır. Nəticədə qiymətlər də bahalashır. Rəsmi rəqəmlərə görə, bu il artıq ərzaq inflyasiyası 18 faizə çatıb".

Bakının Novxanı kəndi öz düz gölüylə məşhurdur. Duza təsnə ceyran-cüyürlər qış vaxtları həmişə bu gölün şor sahillərini yalayıb. Yalayınca, vəssalam, pusqudakı ovçuların sərrast gülləsinə tuş gəliblər.

Ceyranların ən diribaşları bu vaxt adətən özlerini itirməz, sahildeki "Ceyran baba" ocağına pənah gətirərdilər. Adətə görə, yaralı ceyran pirin qapısından içeri tullandı, vəssalam, ovçu bu heyvanı daha təqib etməməli, yazıqdan birdəfəlik əl çəkəliyd.

Ötən əsrin əvvəllərində bu sirli ünvanın qapısına yaralı ceyran deyil... yox... yaralı, kimsəsiz, ac-susuz iki zavallı qonaq gəldi. Fayton qapıda dayandı əvvəlcə. İçindən əli məşəlli Məhəmməd Əmin Rəsulzadə düşüb sakit səsle atası Axund Ələkbəri səsledi: "Ata, bu yaralı kişi yaxın silahdaşımı. Gürcüdü. Stalin... Çar xəfiyələrindən birtəhər qaçıb canımızı qurtarmış. Biz bu "ceyran ocağı"nda gizlət".

Stalindən sonra bu ocaqda, bu kənddə başqa zavallılar da özünə şəfa tapmaq istəyir. Belələrindən biri kim olsa yaxşıdır? Dünya şöhrətli alim Lütfi Zadənin valideynləri - atası Rəhim Ələskərzadə, anası Feyqa Moiseyevna Koreman.

***

Lütfi Zadənin atası Rəhim Ələskərzadə Ərdəbildə, ziyalı ailəsində dünyaya göz açsa da bu şəhərdə çox da qərar tuta bilmir. Səttar xan hərəkatı zamanı İranda yaranmış hərçimərçlik yazığı məcbur edir hələ lap gənclik vaxtlarında Bakıya köç etsin. Rəhim Ələskərzadə, bir çox ərdebillilər kimi öz bəxtini neft mədənlərində sınaq o vaxt. İynəsini yaxasına sancmış dərzisi kimi hərəkatı edir Bakıda. Bircə fərqlə-yaxasına iynə deyil, öz iti qələmini sancır. "İran" həftəlik qəzetinin Bakı müxbiri kimi fəaliyyətə başlayaraq öz sahəsində tezliklə yaxşı nəticələr əldə edir. Sözü burda verək Lütfi Zadənin özünə: "Dəli tale, atamı əvvəlcə Bakıya atdı, sonra Tehrana qayıtdı. Mən Bakı ətrafındakı Novxanı kəndində dünyaya göz açdım. Sonra biz köçdük Amerikaya. Gördüyünüz kimi, biz bir növ dünya vətəndaşıyıq. Bir yerdə artıq çox da qərar tuta bilmirik. Hələ bilinmir sabah yel əsib bizi sarı payız yarpağı kimi hansı uzaq mənzilə dartıb aparacaq. Bu karvan çoxdan yoldadır. Nə ilk mənzi bilirik, nə son".

Lütfi Zadəyə dünya şöhrəti qazandıran "qeyri-səlis məntiq" in ilk şartlarını, kökünü gələn bax bu mürəkkəb, ziddiyyətli tələdə, həyatda axtaraq. Əvvəla, bu həyat qəribçiliklə başlayıb qəribçiliklə də davam edir hələ də. Lütfi Zadəni daim bir ünvandan digərinə dartıb sürükləyir. Bu həyatda daşlaşmış, oturuşmuş bəsitləşmiş heç nə yoxdu. Adi məntiq qanunları ilə bu ziddiyyətli, mü-

"Ceyran piri" həndəvərində

dünyaya göz açan dünya

şöhrətli azərbaycanlı

Lütfi Zadə bəşəriyyətə nə bəxş etdi?

bahisəli həyatı heç kim, heç bir köpəkoğlu alim indi bizim üçün izah edə bilməz.

Qeyri-səlis məntiq nəzəriyyəsi ilə silahlanmış alimlərdən başqa.

***

Məntiq dünyasına güvənən, bəli, bu həyatı heç vaxt doğru-dürüst qavraya bilməzsən. Deyə bilməzsən ki, tuta ki, niyə Lütfinin atası Bakıya gəlib əvvəlcə. Sonra Bakını tərk etməyə məcbur qalıb. Niyə Tehrana qayıdıb, niyə sonra okeanın o tayına salıb yolunu? Niyə? Niyə? Niyə?

***

Bakıda ikən Rəhim kişi burda özü kimi bir başqa qərib insan ilə-tibb tələbəsi Fanya Moiseyevna Koriman ilə tanış olub bir könüldən min könülə bu yəhudi gözəlinə vurulur. Oxsar tale, hər iki qəribi bərk düşündürür.

İkisi də hərə-mərçlikdən yaxalarını birtəhər qurtarıblar. Gəliblər tozlu, susuz, yağışsız Bakıya. İkisi də, məhdud milli çərçivələrdə görmürlər öz gələcəklərini. Fanya, Odessadakı yəhudi qətliaamlarından sağ salamat çıxıb, Rəhim İrandakı dərəbəylikdən. İkisi də, cisimcə olmasa da, ruhən yaralıdır. Lap o düz gölü kənarındakı ceyranlar kimi. Xain ovçu gülləsindən canını qurtaran sevgi cütünü özünə asudə bir yer axtarı ki, orda öz ilk körpələrini-gələcəyin böyük alimi Lütfi Zadəni həyata gətirsin.

Məhz o vaxt "qeyri-səlis" məntiq özü dil açıb bu "Əli ilə

Nino"nun qulağına pıçıldayır ki, belə bir münasib yer Novxanı kəndində, düz gölü kənarındakı Ceyran baba pirindədir. Vaxtı ilə əzəzilə Stalinə bu ocaq şəfa verib. Onu çar xəfiyələrinin uzun əllərindən qoruyub. Gedin ora. Sonrası Allah kərimdi.

***

1921-ci ilin 4 fevralında, Novxanıdakı "Ceyran piri" həndəvərində dünyaya göz açan Lütfi Zadə demə yaman bəxtli körpə imiş. Atası Rəhim Ələskərzadə də təkəcə jurnalist deyil, həm də öz dövrü üçün çox vacib tacir istedadı da varmış. O, Bakıdakı kibrit qıtılığını görəncə öz yazığını dişləyir. Bilir ki, hə... İrandan Bakıya kibrit gətirib satsa yaxşıca pul, sərvət qazana bilər. Azərbaycan Universitetinin Şərqsünaslıq fakultəsində təhsil alan Rəhim, elə o vaxt kasıbçılığın qıçını sındıraraq ailəsini Novxanıdan Bakıya gətirməyi bacarır.

Lakin sən saydığını say, gör fələk nə sayır. Gör həyatın ana qanunu-"qeyri-səlis məntiq" dünyası səni yenidən hardan hara atacaq növbəti dəfə.

***

Ziddiyyətlər, belə deyək "qeyri-səlis məntiq" elə ilk gündən Lütfi Zadəyə qır-saq-qız olub yazıqdan bir an belə əlini üzür. Uşaq, əvvəlcə rusca öz ilk təhsilini alır. Rus klassiklərini orijinalda oxuyur. Sonralar Lütfi Zadənin Tehran dövrü barədə öz xatirələrini qələmə alan arvadı Fey Zadə görün bu barədə nə deyib:

"Ərimi ilk dəfə görəndə 12 yaşım vardı. Ruscası əlaydı. Kitabxanasında 2000-dək kitab vardı. Hamısı da rus dilində".

Lütfi, sözsüz bu kitabxanasını Bakıda yığıb əvvəlcə. Hələ uşaq ikən Bakı bukinistlərinə öz sifarişlərini göndərirdi. 1931-ci ildə ailə İrana sürgün edildi zaman Lütfi öz kitablarına unutmur əsla. İki min nüsxəlik bu nəhəng kitabxanasını Tehrana dartıb aparır özü ilə.

formulasını tapmaq dönür Lütfinin ana hədəfinə.

***

Ziddiyyətlər silsiləsi, mozaikası Tehrandə Lütfiyə özünün daha bir yeni hədiyyəsini edir. O, "Alborz" məktəbində Litvadan İrana qaçmış yəhudi gəlir öz həyatını bu qız ilə bağlayıb okeanın o tayına, Amerikaya köçsün. Hiss edir ki, özünün "fuzzy loqic" nəzəriyyəsinə ancaq və ancaq Amerika kimi

məsələləri" dergisində çap olunan məqaləsini o özü ruscaya tərcümə etmişdi. Burdakı əsas elmi ifadələri məhz öz zərgər dəqiqliyi ilə ruscaya uyğunlaşdırmışdı. Əfsus Lütfinin bu navatorluğu rusları deyil, yaponları qəflət yuxusundan oyatdı".

***

O sübut etdi ki, rəqəmlər dəqiq, bəsit deyillər. O sübut etdi ki, dünya ağ və qara rənglərdən ibarət deyil. Orta da çox sayda naməlum ölçülər, rəqəmlər, hələ öz işarəsini, adını qazammamış anlayışlar var.

Alimin ixtirasını ilk dəfə 1973-cü ildə bir buxar makinasında professor İbrahim Madani sınaqdan uğurla çıxarıb. 1980-ci ildən sonra Lütfi Zadənin ulduzu elm sahələrində daha da alışıb parlayır. Yaponiyada "qeyri-səlis məntiq" əsasında yaranmış yeni texnologiyalar əsl möcüzəyə səbəb olur. İndi Yaponiyada mindən çox alim bu sahəni araşdırır. Çində isə indi 10 mindən çox "nisbi məntiq" mütəxəssisi

futurist, gələcəyə açıq bir ünvanda gerçəkləşdirə bilər. Nəinki İran kimi ənənəyə bağlı bir yerdə. Tehran Universitetinin elektromexanika bölümünü əla qiymətlər ilə bitirincə 1944-cü ildə Lütfi tūpürür eyyı qup-quru dabanlarına. Yallah, köçüb gəlir Amerikaya. Əvvəl öz istedadını Massaçuset Universitetində sınayır, sonra Kolumbiya, Berkli universitetlərində.

1964-cü ildə o, nəhayət öz şeytanın qıçını qıraraq "fuzzy loqic" nəzəriyyəsinə Universitet kafedralarından elan edib aranı möhkəmcə qarışdırır. O vaxt da Lütfi, bilmirəm niyə, nəyə görə öz daxilində Bakını, doğma vətəninə bir də görmək tələbatını hiss edir. Əvvəl müqavimət göstərir içindəki bu şairanə hissiyyətə. Sonra görür yox eeyyy... bu arzusudu "fuzzy loqic" məntiqi çərçivəsindədir elə. Amerikaya... üzr istəyirəm dabanına tūpürərək durub gəlir SSRİ-yə, nəhayət Bakıya. Sonra Yaponiyaya ziyarət edir.

Sözü verək burda Fey Zadəyə: "Bakıya təzim etmədən o, görünür öz nəzəriyyəsinə elan etmək istəmədi. Amerikada əvvəlcə bir o qədər də ciddi almırdılar Lütfini. Bu ideyaya sifə yaponlar, bir də Sovet alimləri dəyər verdi. O, bu nəzəriyyəsinə eyni vaxtda həm SSRİ elminə təqdim etdi, həm də Amerika alimlərinə. Moskvanın "İnformasiya nəqli

mövçuddur. Müasir dövrün ən incə dəqiq hesablamaları, texnologiyaları indi "fuzzy loqic" nəzəriyyəsi olmadan mümkün deyil. Yeni robotlar nəslini istehsalə buraxanlar indi öz bütün hesablamalarını məhz "qeyri-səlis məntiq" əsasında hazırlayırlar.

***

Dünyanın dəqiq ölçülərini sözün əsl mənasında bilən bu həmyerlimiz ömrünün son günlərini yaşayır deyəsən. Dünya elminə yeni say sistemi bağışlamış alim, deyilənlərə görə vətəninə-doğma Bakısında torpağa basdırılmayı istəyir.

Arzusu, mərbuatımızda, sosial şəbəkələrdə mübahisələrə səbəb olsa da, geniş üreklə olaq. Azərbaycan torpağında Lütfi Zadənin sözsüz halal beş-altı metr torpaq sahəsi var.

Qeyri-səlis məntiqlə baxaq gələn bu alimə. Günahlarını bağışlayaq. Xidmətlərini gözdə tutmaq. Nəzərə alınonu yəhudilər, amerikalılar, ruslar, iranlılar da özününkü bilərlər.

Bu say sistemi bizə hələ çox lazım olacaq. Görərsiz. Gələcəyə indi ancaq bu ölçülərlə getmək mümkündür axı.

Yaralı ceyran yenə də öz "Ceyran baba" ünvanına, Bakıya qayıtmaq istəyir. O, öz doğma duzuna, vətəninə təşnədi...

□ Həmid HƏRİSÇİ

Quduzlaşmış şavarşlarla savaşı günü

Elsad PAŞASOY
 epashasoy@yahoo.com

Ermanın bir başı xarab diplomatı var - xarici işlər nazirinin müavini Şavarş Köçeryan. Ölkə mətbuatına müsahibəsində Türkiyə və Azərbaycanın qarşısına deyib sonra da həyasızcasına sülhün əldə olunmasına görə torpaqları işğal altında olan Azərbaycanı günahlandırır.

İddialarına diqqət edin: "Hamı Azərbaycanın siyasətindən yorulub. Minsk Qrupunun həmsədrleri də, vasitəçi dövlətlər də". Sonra da utanmazcasına xatırladı ki, həmsədr ölkələr BMT Təhlükəsizlik Şurasının üzvüdür.

Əslində Ermənistan XİN rəsmisinin bu qədər həyasızcasına davranması onun şəxsi keyfiyyətlərindən, ağıldan-kəm olmasından irəli gəlir. Bunların qudurçanlılığına səbəb elə istinad etdiyi həmsədrler, vasitəçi dövlətlər və BMT Təhlükəsizlik Şurasıdır.

Keçən həftə Ermənistan ordusunun açdığı atəş nəticəsində Tovuz rayonunun Qaralar kəndini atəşə tutması nəticəsində 13 yaşlı kənd sakini Ramil Yusibov yaralandı. Amma Şavarşın istinad etdiyi ünvanların heç biri Ermənistanın vandalizminə reaksiya vermədi, sanki bu hadisə olmayıb. Ancaq həmsədrler və vasitəçi dövlətlər ayrı vaxtda operativ reaksiya verirlər, necə ki, Azərbaycan ordusu Ermənistanın Qarabağdakı zenit-raket qurğusunu məhv edəndə həmsədrlerin yuxusu qaçmışdı, bir ağızdan Bakını ittiham etmişdilər.

İki gün əvvəl 2 yaşlı Zəhra və nənəsinin Ermənistan ordusu tərəfindən qətlə yetirilməsindən 40 gün keçdi. Günahsız insanları öldürdüynə görə nə ATƏT, nə BMT, nə vasitəçi dövlətlər, nə də həmsədrler üçlüyü Ermənistanı günahlandırmadı. Əksinə, ATƏT-in Minsk qrupunun amerikalı həmsədri Riçard Hoqland ermənilərin üreyindən keçənləri dedi. "İlk növbədə təmas xəttindən snayperlər götürülməli, beynəlxalq nəzarətçilərin sayını artırmalı və izləyici cihazlar yerləşdirməliyik". Elə Ermənistan rəhbərliyi də ötən ilin aprel döyüşlərində aldığı dərslərdən sonra bunu istəmirmi?

İşğalçı ölkə qarşısına "ordunu Qarabağdan çıxar, Azərbaycan torpaqlarını tərk elə" tələbini qoymaq əvəzinə...deyirlər "izləyici kamera qoyaq, kinoya baxaq".

Əgər Avropa Parlamenti Qarabağa əsgər göndərilməsini qadağan edən qətnaməni qəbul edəndən sonra Ermənistanı cəzalandırmaq istiqamətində hərəkətə keçsəydi, İrəvanda rejim bu qədər həyasızlaşmazdı. Əgər BMT Təhlükəsizlik Şurası 24 ildir (!) kağız üzərində qalan 4 qətnaməsinin icraya yönəldilməsi istiqamətində yarım addım atsaydı, Sərkisyan ildə azı iki dəfə Azərbaycan ərazisinə hərbi geyimdə gəlməyə cürət etməzdi.

Keçən həftə Rusiya prezidenti Vladimir Putin Gürcüstanın separatçı regionu Abxaziyaya səfər etmişdi. ABŞ Dövlət Departamentinin sözcüsü Hezer Nauert Moskvani Gürcüstanın ərazi bütövlüyü və suverenliyinə hörmət etməyə çağırırdı. Sitat: "ABŞ Rusiyanı öz qoşunlarını 2008-ci ildə baş vermiş hərbi fəaliyyətlərdən əvvəlki mövqelərə çəkməyə və Abxaziya ilə Cənubi Osetiyanın tanınması barədə qərarına yenidən baxmağa çağırır".

Təsəvvür edin, ABŞ ikinci dünya nəhəngi Rusiya ilə Gürcüstan torpaqlarının davasını aparır. Amma di gəl indiyə qədər birçə dəfə cırdan Ermənistanın prezidentinin Qarabağa qanunsuz gəlişinə Vaşinqtondan sərt reaksiya demirəm e, heç reaksiya gəlməyib. Niyə ABŞ Ermənistandan qorxur? Bəlkə Sərkisyan Ağ Ev rəsmilərini şantaj edər deyər, ehtiyatlanırlar?

Başqa bir fakt: bu günlərdə BMT-nin Suriyada cinayətlərin araşdırılması üzrə Komissiyasının üzvü Karl del Ponte Suriya prezidenti Bəşər Əsədin hərbi cinayətlərdə ittiham edilməsi üçün yetərli sübuta malik olduqlarını bəyan etdi. Etirazımız yoxdur. Amma BMT rəsmiləri nədən indiyədək qətnamələrinə təcrid Sərkisyanın cinayətlərindən danışmırlar? Erməni ordusunun təmas xətti boyunca əhalini hədəfə almasının arxasında birbaşa Serj Sərkisyan dayanır. Səbəbi bəllidir: erməni prezident mülki əhali arasında təşviş yaratmaqla yaşayış məntəqələrimizin boşalmasına nail olmaq, ordumuzda ruh düşkünlüyü yaratmaq və 2016-cı ilin aprelinəqədərki mövqeləri geri qaytarmaq istəyir. Bu, Sərkisyanın Xocalıda həyata keçirdiyi taktikadır, özü də araşdırmaçı Tomas de Valla etiraf etmişdi, "Xocalıya qədər azərbaycanlılar bizimlə sadəcə zarafat etdiklərini düşündürdülər" deyərək.

Əslində Sərkisyan Beynəlxalq Tribunal qarşısında dayanmalı idi... Ancaq reallıq budur ki, BMT, ATƏT, Avropa Parlamenti, həmsədrler, vasitəçi dövlətlər bütün bu cinayətlərə göz yummaqda davam edirlər.

Şavarşları qudurdanlar məhz onlardır. Odur ki, savaşı qaçılmaz olacaq...

"Aqrolizing" ASC-nin Şabran filialının qeyri-rəsmi hesabdarı Əmirsoltan Əhmədov 10 gün əvvəl itkin düşüb. 6 uşaq atası olan 1963-cü il təvəllüdü Ə.Əhmədov avqustun 4-də səhər Şabranın Ağalığ kəndindəki evindən işə getmək adı ilə çıxıb. Amma geri qayıtmayıb. Ə.Əhmədovun yaxınları onun itkin düşməsi ilə bağlı Şabran rayon Polis İdarəsinə məlumat veriblər. Şabran rayon Polis İdarəsindən "Yeni Müsavat" əməkdaşına deyiblər ki, hazırda Ə.Əhmədovun axtarışları davam etdirilir.

ata əkin-biçinlə bağlı kömək edirik, texnika veririk. Onun qızının toyu olmalı idi, görünür nəse problem olub. Həftənin 4-cü günü axşam onun evində pul atdı idi. Yəqin Bakıda da belə adət var, qohum-qardaş yığılır toya kömək edirlər. 5-ci gün də işə gəlmədi, yoxa çıxdı. 4-5 gün sonra da xəbər çıxdı ki, guya Xaçmazda hansısa kafedə onu görənələr olub. Hazırda Xaçmaz polisi Şabran polisi ilə birgə Əmirsoltanı axtarırlar".

Ə.Əhmədovun qardaşı Fəmil Əhmədov isə "Yeni Müsavat"la əlaqədar olaraq deyir ki, qardaşının gümən gələn bütün ünvanlarda axtarıblar: "Müəyyən ünvanlar vardı ki, Əmirsoltanın orada ola biləcəyini ehtimal edirdik. Polislə həmin ünvanlara da getdik. Dedi ki, onu görməyiblər. İmanımız bir yerə, gümanımız min yerədir. Qardaşımın toyla bağlı özünə nəse edə biləcəyini düşünmürəm. O, toyuq başı belə kəsməzdi. Onda o ürək yox idi ki, toyuq-qoyun kəssin. İtəndən 4 gün sonra mənim özümə dedilər ki, qardaşını Xaçmazda, filan kafedə görənələr olub. Polislə həmin kafeyə də getdik. Orada yemək paylayan xanım da təsdiqlədi ki, qardaşımı görüb. Kafedə işləyənlər də dedilər ki, görmüşük. Həmin kafedə kamera yoxdur. Ətrafında da olan kameralara baxan olmayıb. Fleş-kart da alıb

vermiş ki, baxsınlar, bizə də versinlər. Bilək ki, qardaşım orada olub ya yox. O küçədən keçib, o kafeyə gedib, ya yox. Polis axtarır. Şübhəli yerlərə də gedib baxmışıq. "Aqrolizing"də işləyir. O işinə dəqiq yanaşan adam idi. Bu müddətdə onun işdə heç bir problemi olmayıb. Qardaşım əvvəllər briqadir, məntəqə müdiri, "Akkord"da işləyib. Əsasən mühasib işləyib. "Aqrolizing"də də bütün dəftər-kitab işini qardaşım görüb. Həmin zəngi kim edib bilmirik. Polisə də bu haqda demişik".

dirib, o da deyib ki, Əmirsoltanı görməyib".

F.Əhmədov deyir ki, qardaşı itkin düşdüyü gün səhər tezdən evdən çıxıb və işə getdiyini deyir: "Axşam mənimlə də söhbət eləmişdi. Dedi ki, səhər tezdən bir adam var, işə gedib ordan da gedib onunla görüşəcəyəm, sonra gedib toy üçün dəvətnamələri alacağam. Avqustun 4-də onu Şabranın özündə də görən olub. Kəndə də gəlib, kənddə nərd oynayıb. Axşam tərəfi 5-6-dan sonra itkin düşüb. Onun üstündə 50 manat pul vardı. Toya görə ona xərclik 800 manat pul verilmişdi. 50 manat da həmin pulun üstündən götürüb. Əgər uzaq gedən bir yeri olsaydı, həmin pulu cibinə qoyub gedərdi. Telefonu da evdə qoyub gedib".

Mövzuya qayıdacağıq.
□ E.MƏMMƏDLƏYEV

"Aqrolizing" ASC-nin Şabran filialının hesabdarı yoxa çıxıb

10 gün əvvəl evdən çıxan Əmirsoltan Əhmədovun hara getdiyini bilinmir

"Aqrolizing" ASC-nin Şabran filialının müdiri Radik Məmmədov əməkdaşımıza deyib ki, Ə.Əhmədov onun yaxınlarının iddia etdiyi kimi avqustun 4-də işə getməyib. R.Məmmədov Ə.Əhmədovun itkin düşməsi ilə bağlı bunları bildirib: "Avqustun 4-də Əmirsoltan kənddə olub, amma işə gəlməyib. O çox yaxşı kişi idi. Onun evində nəse problemləri vardı. Hüquq mühafizə orqanları onu 7 gündür ki, axtarırlar. O bizdə gözətçi kimi işə götürülüb, mühasib kimi kömək edirdi. Bizdə ümumiyyətlə mühasib ştatı yoxdur. O, saymağa, yazmağa kömək edirdi. Bizim hesabımız yoxdur ki, mühasibimiz də olsun. Biz cama-

vat" deyib ki, qardaşının itkin düşməsinin toyla əlaqələndirilməsinə yer vermirlər: "Atamız çox cavan rəhmətə gedib. Əmirsoltan bu günə qədər 10 toy yola verib. Avqustun 19-da 5-ci övladının toyu olacaqdı. Öz uşaqlarından əvvəl bacı-qardaşlarının toyunu özü eləyib. Qızını bacıma vermişdi. Yeni heç bir narazılıq, problem yox idi. İndi kim nağd pula toy edir ki? Hamı nisyə alır, toy edir və toydan yığıldığı pulla toy üçün camaatdan aldığı malların pulunu verir, digər xərcləri ödəyir".

F.Əhmədov qardaşı itkin düşməzdən bir gün öncə ona müəmmal zəng gəldiyini deyir: "Qardaşım avqustun 3-də

dirib, o da deyib ki, Əmirsoltanı görməyib".

F.Əhmədov deyir ki, qardaşı itkin düşdüyü gün səhər tezdən evdən çıxıb və işə getdiyini deyir: "Axşam mənimlə də söhbət eləmişdi. Dedi ki, səhər tezdən bir adam var, işə gedib ordan da gedib onunla görüşəcəyəm, sonra gedib toy üçün dəvətnamələri alacağam. Avqustun 4-də onu Şabranın özündə də görən olub. Kəndə də gəlib, kənddə nərd oynayıb. Axşam tərəfi 5-6-dan sonra itkin düşüb. Onun üstündə 50 manat pul vardı. Toya görə ona xərclik 800 manat pul verilmişdi. 50 manat da həmin pulun üstündən götürüb. Əgər uzaq gedən bir yeri olsaydı, həmin pulu cibinə qoyub gedərdi. Telefonu da evdə qoyub gedib".

Mövzuya qayıdacağıq.
□ E.MƏMMƏDLƏYEV

İpoteka girovluğunda olan əmlakın açıq bazarda satılması mümkün olacaq

Avqustun 9-da Azərbaycan Banklar Assosiasiyasının (ABA) "Hüquq Məsələləri üzrə" Ekspert Qrupunun növbəti iclası keçirilib.

ABA-dan "APA-Economics"ə verilən məlumata görə, iclas zamanı "Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsində dəyişikliklər edilməsi haqqında", "İpoteka haqqında" qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə" və "İcra haqqında" qanununda dəyişikliklər edilməsi haqqında" qanun layihələri ilə bağlı rəy və təkliflər müzakirə olunub.

"İpoteka haqqında" qanununda dəyişiklik ondan ibarətdir ki, artıq ipoteka predmeti məhkəmədən kənar tutuma yönəldilə biləcək və həmçinin yeni layihə məhkəmədən kənar tutmada seçim mexanizmini müəyyən edir. Belə ki, yeniliyə əsasən girov əmlakının açıq bazarda satılması və ya "İcra haqqında" AR Qanununa uyğun olaraq birbaşa icra məmuru tərəfindən açıq hərəcda realizasiyası mümkün olacaq.

İclasda, həmçinin təkrar hərəcların müddətinin azaldılması, ipoteka predmetinə tutmanın yönəldilməsi haqqında bildirişin verilmə mexanizmi və bu məsələlərlə bağlı digər qanunvericilik aktlarına dəyişikliklər barədə təkliflər müzakirə olunub.

Neft İxrac Edən Ölkələr Təşkilatı (OPEC) 2017 və 2018-ci ildə dünyada neftə olan tələbat üzrə proqnozunu artırıb. Təşkilatın yaydığı xəbərə görə, iyul ayındakı hesabatdan fərqli olaraq OPEC avqust ayında açıqladığı hesabatda 2017 və 2018-ci ildə dünyada neftə olan tələbatın artacağını bəyan edib.

faktorlarla yanaşı burada ABŞ-da yeni qazılan neft quyularının sayı və gündəlik istehsalın həcmi, eyni zamanda OPEC-ə daxil olan ölkələrin razılaşma sazişinə hansı formada əməl etməsi kimi faktorların da təsiri olacaq. Bundan əlavə Venesuela, Liviya, İran, İraq kimi ölkələrin də istehsalının həcmindəki dəyişikliklər bazarda öz effektini verə-

büdcə öhdəliklərinin yerinə yetirilməsi məqsədilə bazarlarda konvertasiya olunur. Ona görə də müəyyən qədər qısa müddətli dövr üçün psixoloji təzyiqlər yarada bilər. Lakin düşünürəm ki, tələb və təkliflər ciddi şəkildə maliyyə bazarlarında təzyiqli göstərmədiyi üçün ilin sonuna qədər manatın məzənnəsində ciddi dəyişiklik olacağını söyləmək

Azərbaycanın ticarət tərəfdaşlarına, xüsusilə də region ölkələrində müəyyən qədər həm iqtisadi, həm də maliyyə sabitliyini şərtləndirməklə məzənnə sabitliyinə dəstək verə bilər. Məzənnə sabitliyi isə Azərbaycanda manatın məzənnəsinin qorunması üçün hökumətin əlində əlavə alətlərin formalaşmasına şərait yaradar. Ümumilikdə ya-

Karibdən Koreyaya sürünən böhran - birinci iki liderin başını yemişdi

Xalid KAZIMLI

Həç bir zarafat elementi yoxdur, dünya bir neçə gicbəsərin əlində qalıb. Artıq ABŞ-ın özündə sırf dövlət maliyyəsi ilə fəaliyyət göstərən media qurumları da prezidentin ünvanına bu cür tənqidi ifadələr işlədirlər.

Gerçəklik budur: Yer üzünün əhalisi əlində nüvə başlıqlı raket oynadan, bir-birinə hədə gələn siyasi liderlərin ağılaşmaz avantürası ilə üz-üzədir.

Şimali Koreyanın gənc diktatoru zətən qəddar və kəmağlı birisiydi, sorğu-sualsız, məhkəməsiz adam güllələtdirən, özünü orta əsrlərin şərqi satrapları kimi aparan şəxsədən ağıllı hərəkət gözləyən yox idi.

İndi dünyaya dedəlik edən ölkənin əslində hamıdan müdrik və ağıllı olmalı olan prezidenti də ona qoşulub. Amerikanın özündə belə bu adamın - Donald Trampın siyasətdən, diplomatiyadan bir şey anlamadığını deyirdilər və hər gün yenidən sübut olunur ki, deyilənlər düz imiş.

Rusiya prezidenti Vladimir Putin də ki, hakimiyyətə ilk gəldiyi ildə regionun, eləcə də dünyanın başına bəla gəldiyini göstərmişdi, hələ də o istiqamətdə davam edir.

Bu üç lider bu cür avantürist, məsuliyyətsiz, üstəlik, ambisiyalı olduğu halda Yaponiya imperatoru nə qədər müdrik, Çin rəhbəri olduqca tədbirli, Fransa prezidenti son dərəcə pragmatik, Almaniya federal kansleri necə dünya-görmüş olsa da, xeyri yoxdur. Bu dünya liderlərinin gözünü qan örtmüş avantüristlərə sözü ötmür.

Beləliklə, dünya II dünya müharibəsindən keçən 73 ildə heç vaxt olmadığı qədər ciddi bir hərbi münaqişənin as-tanasındadır.

Düzdür, 2010-cu ildən başlayaraq, Yaxın Şərqdə, Avropanın şərqi, ön Asiyada onsuz da hibrid müharibə gedir və müharibədə 10-dan artıq dövlət iştirak edir. Bəzən haqlı olaraq bu savaşı, qırğını III dünya müharibəsi adlandırlar.

Ancaq Koreya yarımadası ətrafında başlaya biləcək müharibə nüvə savaşı ola biləcəyinə görə daha geniş miqyaslı, çox tələfatlı ola bilər. Son on ildə gedən müharibələrdə yarım milyona yaxın insan ölübsə, bu müharibənin ilk günündə o qədər insan tələf ola bilər.

Hazırda Koreya böhranının 1962-ci ildə Kuba ətrafında baş vermiş Karib böhranı ilə müqayisə edənlər də var.

O zaman da gərginliyə səbəb nüvə silahı, raket məsələsi olub. SSRİ və ABŞ birinin öz nüvə başlıqlı raketlərini Kubada yerləşdirmək istəməsi üstündə müharibə həddinə gəlib çıxıblar.

Konflikt ona görə dərinləşib ki, ABŞ 1959-cu ildə hərbi qiyam yolu ilə hakimiyyətə gəlmiş Fidel Kastronu devirmək üçün planlar qurub. SSRİ isə kommunist Kastronu hakimiyyətdə saxlamaq üçün Kubada nüvə silahı yerləşdirmək əmrini verib. Təbii ki, ABŞ düz qulağının dibində kütləvi qırğın silahının yerləşdirilməsini öz ümdə mənafeələrinə ziddi hesab edib. Və müharibə vəziyyəti yaranıb.

Nəticədə SSRİ və ABŞ liderləri - Nikita Xruşov və Con Kennedi nüvə çamadanlarını əllərinin altında saxlamalı olublar. Onlar hər an bu çamadanı əl uzada, dünyanın yarısını (bəlkə də hamısını) məhv edə biləcək məşum düyməni basa bilmişlər.

Gərginlik bir müddət davam edib. Hər iki ölkədə müharibə partiyasının tərəfdarları - "qırğılar" güclü olub. Ancaq Xruşov və Kennedi həlledici addımı birinci atmaqdan çəkinib, sonuncu dünya müharibəsini başlatmayıblar. Bu avantürə "döyüşkən heç-heçə" ilə nəticələnib. SSRİ Kubada nüvə raketləri yerləşdirmək planından vaz keçib, Kennedi Kubanı işğal etməyəcəyinə söz verib.

Maraqlıdır ki, bu tarixi anlaşılmaya nail olan liderlərin ikisinin də taleyi acınacaqlı olub. ABŞ və SSRİ "qırğı"ları onları bağışlamayıblar. 1 il sonra Kennedi Dallasda snayper gülləsi ilə öldürülüb, iki il sonra isə Xruşov Kreml çevrilişinin qurbanı olaraq, hakimiyyətdən uzaqlaşdırılıb.

İndi Koreya böhranı da sülhlə nəticələnməyi təqdirde yəqin ki, Pxenyanda Kim Çen İna bir söz deyən olmayacaq, o, öz ölkəsində əinin üstündə əl olmayan hökmdardır. Tramp isə ABŞ-da şişə taxacaqlar. Və Tramp bunu bilir.

Situasiyanı qalızlaşdırən də elə budur: Tramp öz kürsüsünü qorumaq üçün Kim Çen İni kürsüdən salmalıdır.

Dünyada neftə tələbat artır - nəticə necə olacaq..

Ekspert: "İlin sonunda neftin qiyməti bir barel üçün 50 ABŞ dollarından aşağı proqnozlaşdırılır"

OPEC-in hesablamalarına əsasən, 2017-ci ildə dünyada neftə olan gündəlik tələbat 96,5 mln. barel təşkil edəcək ki, bu da iyulda proqnozlardan bir qədər çoxdur.

Belə ki, OPEC-in iyul ayındakı hesabatında bu göstərici 96,4 mln. barel proqnozlaşdırılıb. Proqnozun yüksəldilməsi bu ilin I yarısında iqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatına üzv ölkələrdə neft istehsalının artması səbəb olub.

Təşkilatın mütəxəssisləri hesab edir ki, 2018-ci ildə neftə olan tələbat gündəlik 97,8 mln. barel olacaq. Bu isə iyulda göstəricidən 0,2 mln. barel çoxdur.

Ekspertlər bildirirlər ki, hər il yay aylarında dünya bazasında neftə olan tələbat artır. Bu isə qiymətə və gələcəklə bağlı proseslərə təsir etmir. Ekspertlərə görə neftin növbəti aylarda qiyməti bir sıra iqtisadi faktorlardan asılıdır. Hazırkı məqamda isə qara qızılın qiyməti heç də stabil deyil. Məsələn, son göstəricilərə görə, avqustun 14-də ICE London qitələrarası birjasında Brent markalı neftin 1 barelinin dəyəri 0,09 dollar və ya 0,17% azalaraq 52,01 dollar olub. Halbuki, ötən həftələrdə neftin qiyməti bahalaşmışdı. Buna görə də bir sıra ekspertlər neftin qiyməti ilə bağlı proqnozlar verərkən, daha uzun müddətli zamanı əhatə edən təhlillər aparırlar.

İqtisadçı-ekspert Rəşad Həsənov "Yeni Məsəvat"a bildirib ki, növbəti aylarda neftə olan tələbat azalacaq: "Adətən yay aylarında xüsusilə də global səviyyədə yay turizmi ilə əlaqədar olaraq neftə olan tələbat yüksəlir. Bu, avqust ayında da davam edəcək. Ancaq böyük ehtimalla sentyabr və sonrakı aylarda artıq tələbatda yenidən azalmalar baş verəcək. Düşünürəm ki, bu müddət ərzində tələbatın azalması neftin qiymətinə də öz təsirini göstərəcək. Digər

cək. Ancaq düşünürəm ki, bu müddət ərzində ümumi təklifin həcmində artım baş verəcək. Bunun əksinə olaraq tələbin həcmində isə azalma müşahidə olunacaq. Son nəticədə proqnoz olaraq demək olar ki, ilin sonunda neftin qiyməti bir barel üçün 50 ABŞ dollarından aşağı olacaq. Təklifdə ciddi addımlar qeydə alınarsa və eyni zamanda ABŞ-da gündəlik istehsalın həcmində, rezervlərin yer dəyişməsinə və sairə kimi məqamlarda artımlar baş verərsə, hətta neftin qiyməti qısa müddətli dövr üçün olsa belə 45 ABŞ dollarından aşağı düşəcək".

Ekspert belə olduğu halda manatın nələrin gözləyəcəyindən də danışdı:

"Bu proseslərin düşünürəm ki, manata birbaşa təsiri olmayacaq. Ancaq təbii ki, neftin ucuzlaşmasının manata psixoloji təsirləri mümkündür. Çünki faktiki olaraq neft valyutasının birbaşa bazarlara daxil olması mexanizmi yoxdur. Bu, sadəcə olaraq vergi ödənişləri və sairə bu kimi xərclər təmsalında ortaya çıxır. Neft gəlirləri Neft Fondunda toplanır və daha sonra

doğru olmaz. Ümumiyyətlə isə avqustun sonu, sentyabrın əvvəlində, eyni zamanda ilin sonunda valyuta bazarlarında daxili tələbatın artması nəticəsində müəyyən qədər manatın məzənnəsi də ucuzlaşa bilər. Neftin qiyməti ilə bağlı məsələyə gəldikdə bunun manata birbaşa təsiri olmayacaq. Onu da nəzərə almaq lazımdır ki, 2017-ci ilin artıq 7 ayında həm ticarət balansında, həmçinin də ölkənin tədiyyə balansında müsbət profisit var. Yəni təxminən 1.8 milyard ABŞ dolları həcmində ticarət saldosunda müsbət profisit müşahidə olunub. Bunun özü də növbəti dövrlərdə ölkədə məzənnə sabitliyini qorumaq üçün həm hökumətin, həm də Mərkəzi Bankın əlində müəyyən qədər əhəmiyyətli faktorlardır ki, böyük ehtimalla bundan da istifadə olunacaq".

Rəşad Həsənov dünyada yaşanan iqtisadi böhranın başa çatması ilə bağlı səslənən proqnozlara və bunun ölkəmizə təsirlərinə də toxunub:

"Deməzdim ki, bu proseslərin Azərbaycana ciddi təsirləri olacaq. Ancaq hazırda global iqtisadi böhranın başa çatması təbii ki, son nəticədə

naşanda Azərbaycandakı proseslər birbaşa olaraq neftin qiyməti ilə bağlı olan proseslərdir. İqtisadi böhranın başa çatması, indikatorların güclənməsinə baxmayaraq, neftin qiymətində ciddi artımlar baş vermir. İqtisadi inkişafda global səviyyədə ciddi artım dinamikası baş verərsə, bu, neft bazarlarında tələbin nisbətən artmasına gətirib çıxara bilər ki, nəticədə neftin qiyməti müəyyən qədər yüksələ bilər. Bu məqam Azərbaycana da təsir edər. Faktiki olaraq bu gün isə biz neft bazarlarında karbohidrogen resurslarına olan tələbatın iqtisadi problemlərin həllindən sonrakı vaxtda ciddi artımını müşahidə etmirik. Bu isə o deməkdir ki, hələlik Azərbaycan özünün qeyri-neft sektorunu inkişaf etdirib, neftdən asılılığını azaldana qədər bu kimi problemlərlə üz-büz qalacaq. Az da olsa global səviyyədə tələbin yüksəlməsi həm Azərbaycanda istehsal olunan məhsulların ixracı, həm də manatın məzənnəsinin sabitliyini qorumaq baxımından müsbət simptomlar yarada bilər".

Mərkəzdə qazıntı

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

Balaca uşaq məndən soruşur ki, indi durduğumuz nöqtədən Yeri qazsaq o tərəfdə Amerikadan çıxma bilirikmi. Haçansa bu məsələyə aid bir sayt rastıma çıxmışdı, yaxşı ki, orda yoxladığım nəticə yadımda qalmışdı. Dedim, yox, elə şansımız yoxdur. Azərbaycan hardan qazsan, Sakit okeanın cənub tərəflərində sudan çıxarsan. (Əslində bu bizim günahımız deyildir, Sakit okean təsəvvür elədiyimizdən və xəritədə, qlobusda "gördüyümüzdən" çox-çox böyük bir deryadır. Bunu xüsusən o mənada yazıram ki, kompleksə qapılıb, "əşşi, bizim millət düzələn deyil" silsiləsindən ağlaşma qurmayaq. Hardan qazsaq su çıxır, bizim dərdimiz okeana sığmaz deməyə).

Söhbətimizə yaxında iş görən elektrik usta da qulaq asırdı, ağılıma gəlməyən bir atmaca elədi: "Sən belə elə də, bir az əyri qaz, yandan götür. O zaman istəsən Amerikadan çıxarsan".

Gözəl münasibətdir. Yuxarıda yazdığım cümləyə ("bizim millət" məsələsi) elə özüm xəyanət edib bildirim ki, əsl Azərbaycanlı məntiqidir. "Nə var, nə yox", daha sonra isə "başqa nə var nə yox" soruşub kompüterin başını xarabə etmək lətifəsi tipində bir yanaşmadır. Gördün düz qazanda bir yerə çıxır, əyri qaz. Onsuz kim görür ki? Heç kimin xəbəri də olmur. Uzağı utansan, xəcalet çəksən, gecə qaz. Gecə qara, cücə qara.

Son bir ayda jurnalist olduğumu təsadüfən öyrənən azı 3 adamdan ilk eşitdiyim sual belə olub: "Sənə də ... verdilərmi?". Milləti belə şeylər maraqlandırır. Onlar milləti çox yaxşı tanıyırlar. Bir ay qabaq YAP Siyasi Şurasının üzvü olan bir xanım da mənə elə bu cür demişdi: "Ancaq millət jurnalistikaya bu cür qayğıdan çox razıdır". Əlbəttə. Şəxsən mənim hazırda heç bir şübhəm yoxdur. Özüm də heyət evinə köçmüşəm ki, sabah nəvəsi məni maşınla vurub öldürsə, ağsaqqal dördüncü mərtəbəyə çıxmaq əziyyətinə qatlaşmasın. Yəqin bu söhbətdən xəbəriniz oldu. Nəvənin "Nail"iyetindən sonra nazir-baba öldürülən piyadanın evinə baş çəkibmiş. Ordan mərhumun ailə üzvləri sonra jurnalistlərə deyiblərmiş ki, qoca vaxtında 5-ci mərtəbəyə çıxdı, evimizə gəlib başsağlığı verdi, başqa nə sözümüz ola bilər. Deyiblər ümumiyyətlə bu mikrofon-kameranızı yığışdırıb bir uyğun yerinizə qoyun və basın bayıra.

Biz çox praktik, lap elə bir vaxtlar İsa Qəmbər haqda söylənilən siyasi terminlə desək, "praqmatik" millətlik. Mən bunu pisləmirəm, ağılıma gəlməsin. Bu millətin oğluyam, özümü ayırmıram ki. Biz bu coğrafiyada elə belə praktikliyimizin sayəsində indiyə qədər diri qalmışıq, başımızı salamat saxlamışıq.

Ancaq hərden qaydalara pozanlar olur. Görürsən hamı ərizə yazıb türmədən çıxır, xaricə qaçır. İlk Rüstəmzadə isə 5 ildir içəridə oturub fikirləşir. Deyir, görəsən məni unutmayıblar. Unutmamışıq, bəy. Hətta o da yadımdadır ki, bu işlərin başlanğıcında adı ən pis sözlərə haqsız tuş olan elə sən idin, nəinki səni "ayının qucağında qoyub qaçan namərd dostların". Şayie yayırdılar ki, bu cavan oğlan elə onların adamıdır, yoxsa necə olur, 10-20-100 minlik eventlər elan edir, gəncləri küçəyə çağırır, əsgər ölümlərinə son deyir və sairə.

Ya da görürsən bütöv kənd "o qızı öldür", "küçəyə at" deyər zortlanmış qızın anasına məsləhət verir, deyirlər pul al, gədələri başışla, ancaq ANA müqavimət göstərir. (İzləyənlər bilir, mən çox nadir hallarda hansısa sözün hamısını böyük hərflərlə yazaram).

Bəlkə bayaq səhv yazdım, bizi bu coğrafiyada salamat tutan elə bu cür oğullar və analardır?

Deyir, bir gün biri Molla Nəsrəddinə ilişmək üçün "Yerin mərkəzi haradır" soruşur. Molla ayağının ucunu göstərərək "buradır" deyir. Adam gülür, deyir yalan danışma, sübut elə. Molla deyir: "İnanmırsan ölç".

Bu mənada, inam hər şeyi həll edir. İnanmırsansa, məcbursan ölçəsən. Ölçəndə də kimin arşını ilə, hansı metrik sistemlə - bu, önəmlidir. Məsələn, elə həmin elektrikin başqa bir həmkarı mənə 33 yardlıq kabeli 33 metr kimi sınımaq, 3 manat əlavə pul almaq istəyirdi. Aldı da. Ancaq 33 yard 30 metr eləyir təxminən. Elə-belə yazıram ki, bəlkə sizi aldatmasınlar.

Sonradan Yerin küre şəklində olması isbata yetəndə isə Mollanın həm də tam haqlılığı bilindi, çünki kürenin səthinin mərkəzi elə istənilən nöqtəsi sayılır.

Dost-tərəfdəşlər üçün qorxulu müttəfiqlik testi

Belə görünür ki, Rusiya-ABŞ münasibətlərinin kəskinləşməsinə region ölkələri də yayına bilməyəcək. Xüsusən də Rusiya və ya ABŞ-la əlaqələri sıx, yaxud normal olan kiçik ölkələr yeni bir testdən - müttəfiqlik testindən çıxmalı olacaq. Azərbaycan kimi tərəfdəş dövlətlər üçün bu test qismən yüngül ola bilər. Bu da asılıdır Moskva və ya Vaşinqtonun Bakı ilə bağlı gözləntilərindən.

Dost-rəqiblərin dəqiqləşdirilməsi prosesi isə artıq başlayıb. Məsələn, bəlli olub ki, ABŞ-ın təzəcə qəbul elədiyi sanksiyalar qanunun əsas hədəfləri olan iki böyük qonşumuz - Rusiya və İran beynəlxalq qadağalara rəğmən öz aralarında hərbi əməkdaşlığı gücləndirmək qərarı verib. O sırada Rusiyanın İran silahlarını təkmilləşdirmək üçün anlaşma əldə edildiyi deyilir.

Sözsüz ki, Moskvanın həmsərhəd ölkə kimi Azərbaycanla bağlı məxsusi gözləntiləri var. Bu gözləntilərin qayəsində Bakının NATO-ya yaxınlaşmadan daim uzaq durması, öz ərazisində Qərbi strukturlarına yer verməməsi, nə vaxtsa Avrasiya Birliyinə və KTMT-yə qoşulması, bir də "qaz müharibəsi"ndə Rusiyaya rəqib olmamaq istəyi dayanır.

Moskva bu məqsədə çatmaq üçün həll edilməmiş Dağlıq Qarabağ konfliktindən, erməni "karti"ndan məharətlə istifadə etməkdədir. Ən təhlükəli odur ki, Qərb, Birləşmiş Ştatlar Kremlin bu təhlükəli planlarını önləməkdə hələ ki yetərincə həvəsli görünmür. Söhbət xüsusən də Kremlin "dondurulmuş" Dağlıq Qarabağ ixtilafından yararlanaraq, bölgədə (Gürcüstanda, Ermənistan, Azərbaycanda) öz nəzarətini daha da gücləndirmək planlarından gedir.

***

Bu arada Vaşinqtondakı Xarici Siyasət Şurasının baş elmi işçisi, Ordu Kollecinin professoru Stefan Blank "The Hill" nəşrinə mövzuya adlı maraqlı bir məqalə ilə çıxış edib. Məqalə ABŞ administrasiyasının Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin nizamlanmasına dair vasitəçilik səylərini hələ də artırmamasından və bu münaqişəni faktiki olaraq Rusiyanın öhdəsinə buraxmaqdan bəhs edir (Virtualaz.org).

Amerikalı təhlilçi Minsk Qrupunun on illərdir heç bir nəticə əldə edə bilmədiyi bir vaxtda Azərbaycanla Ermənistan arasında hərbi əməliyyatların başlanması riskinin hər iki tərəfin malik olduğu silahların dağıdıcı gücü ilə paralel artmasını vurğulayaraq yazır: "Məsələn, bu yaxınlarda ermənilər rus raketləri ilə

ABŞ-dan Bakıya ilginclik signal - "Özünü Rusiyadan qoru!.."

Moskva-Vaşinqton münasibətlərinin gərginləşməsi Azərbaycana şimaldan təhdidləri artırma bilər - iddia; **amerikalı analitik: "Rusiya Qarabağ münaqişəsini həll etməklə yox, idarə etməklə məşğuldur..."**

Azərbaycan müdafiə nazirinin vertolyotunu hədəf aldılar. Azərbaycan həmin raket qurğusunu ("OSA" nəzərdə tutulur - red.) İsrail istehsalı raketlə vurdu. Lakin vertolyotun hədəfə alınması yox, məhz raket qurğusunun vurulması Minsk Qrupunu dəhşətə saldı. Əslində isə ABŞ Minsk Qrupuna heç nə olmayanda da təyin etməyə tələsmir, hətta səfir səviyyəsində. Çünki bu məsələ Vaşinqtonu elə də maraqlandırmır.

Müəllifə görə, hərbi əməliyyatların qarşısını almaq Amerikanın maraqları üçün çox mühümdür: "Çünki Moskva təkcə münaqişə tərəflərinə yüksək dəqiqlikli silahlar vermir, eyni zamanda Azərbaycana təzyiq göstərir ki, öz müstəqilliyindən imtina etsin və Avrasiya İttifaqına qoşulsun. Aydındır ki, Rusiya bu münaqişəni həll etməklə deyil, idarə etməklə məşğuldur".

Amerikalı professor daha sonra qeyd edir ki, minlərlə insan tələfatına səbəb olacaq müharibə təhlükəsi artır, çünki hər iki tərəf yüksək dəqiqlikli silahlara malikdir. "Bundan əlavə, Azərbaycan Naxçıvanda qüvvələrini gücləndirir, bu, hakim Əliyevlərin doğduğu yerdir və Ermənistan paytaxtına ən yaxın ərazidir", - deyər müəllif daha sonra qeyd edib.

"Müharibə erməni qüvvələrinin tamamilə Rusiya ordusunun tərkibinə birləşdirilməsinə gətirib çıxarardı. Çünki Rusiya və Ermənistan birləş-

miş qoşun qruplaşması yaradıb. Müharibə olsa, həmin qruplaşma Rusiya tərəfindən idarə olunacaq. Rusiyanın Ermənistanında Gümrü bazasının olması da nəzərə alınarsa, müharibə Rusiyanın Ermənistanı tamamilə işğal etməsi ilə nəticələnəcək, habelə Rusiyanın Azərbaycana qarşı mümkün hərbi intervensiyasına, hətta müdaxiləsinə gətirib çıxara bilər. Və Türkiyənin Azərbaycanla münasibətlərini nəzərə alaraq, bu müharibə türk müdaxiləsi ehtimalını da yarada bilər" - analitik xəbərdarlıq edib.

Onun sözlərinə görə, müharibə ancaq Moskvanın xeyrinə olardı: "Moskva dayanmadan Gürcüstan ərazilərini qəsb edir, habelə Azərbaycanı və Gürcüstanı içəridən dağıtmaq səyləri göstərir. Rusiya istəyir ki, Gürcüstan NATO-ya üzv olmaq planlarından əl çəksin. Azərbaycan isə Balkanlarda onunla qaz rəqabətinə girməsin".

Analitik hesab edir ki, Vaşinqton Minsk Qrupunu fəaliyyətə gətirməyə çalışsın, o, Azərbaycanın Avropaya nəqliyə birmənalı dəstəyini ifadə etməlidir. Nəhayət, biz Azərbaycanda demokratikləşməni dəstəkləmək istəyirikse, Bakının təhlükəsizlik problemlərinə ciddi yanaşmalıyıq, çünki bu, insan haqları sahəsində irəliləyişin əldə edilməsinin yeganə yoludur" - sonda o vur-

ğulayıb.

***

Müəllifin bu yazısını ilk baxışda ABŞ maraqlarından qaynaqlanan yanaşma saymaq olar. Lakin Kremlin mümkün hədəfləri və Azərbaycanla bağlı qeyd edilən hədəflər əsasən doğrudur. Ən azı, o səbəbə ki, Rusiya proqnoz edilməyən, müttəfiqlik və tərəfdəşlik sazişlərinə də bir elə önəm verməyən etibarsız bir dövlətdir. Moskva 2008-ci ildə Gürcüstanla hərbi müdaxilə edib Abxaziya və Cənubi Osetiyanı, 2014-cü ildə isə Ukrayna ilə bağlı bütün sazişlərə və təhlükəsizlik zəmanətlərinə tükürərək Krımı işğal edib.

Bu üzəndə ABŞ-ın regiondakı maraqları öz yerində, Azərbaycan da öz təhlükəsizliyini möhkəmlətmək üçün əlavə zəmanətlər barədə düşünməlidir. Həm də o səbəbə ki, Azərbaycan 2018-ci ildən etibarən Avropa qaz bazarında Rusiyaya daha güclü rəqib olacaq.

Zəmanətlərə gəlincə, onlardan biri ABŞ-la əlaqələri yaxşı səviyyədə saxlamaq, digəri isə qardaş Türkiyə ilə hərbi sahədə əməkdaşlığı ən yüksək səviyyəyə qaldırmaqdır. Bundan ötrü Naxçıvanda bir və ya bir neçə Türkiyə hərbi bazasının yerləşdirilməsinin vaxtı çatıb. Himin bazalar müharibə variantında təkcə Ermənistan üçün deyil, Rusiya üçün də ciddi çəkicdir, faktora çevrilir, Kremlin Azərbaycanla bağlı hərbi intervensiya planlarını sıfırlayardı.

□ Siyasət şöbəsi

Türkiyənin Qətərdə hərbi bazalarını yerləşdirməsi qaradaş ölkənin Naxçıvanda da hərbi bazalarını yerləşdirməsinin vacibliyi gündəmə gəlib. Hər zaman rəsmi Ankaranın nə üçün Naxçıvana hərbi bazalarını yerləşdirməməsi yaxud bu addımı atmağa mane olan amil müzakirə edilir. Bununla bağlı bir sıra suallar meydana çıxıb.

Politoloq Elxan Şahinoğlu da qəzetimizin ötən sayına müsahibəsində bu məsələdən danışaraq, bir sıra vacib məsələləri önə çəkib. O bildirib ki, Azərbaycanın materik hissəsi ilə Naxçıvan arasındakı Mehri dəhlizinin nəzarətə götürülməsi üzərində ciddi düşünməli, müzakirələr açmalıyıq. Rusiya-Ermənistan hərbi ittifaqına toxunan politoloq Azərbaycan-Türkiyə hərbi ittifaqının yaradılmasına böyük ehtiyacın olduğunu qeyd edib. O deyib: "Mən "Türkiyə ilə hərbi ittifaqı yeni mərhələyə qaldırmaq, qaradaş ölkənin hərbi bazalarını Azərbaycanda yerləşdirmək üçün Ankara ilə danışıqlara başlamaq lazımdır" deyərək elə bu günü nəzərdə tuturdum. Hərbi ittifaqın qarşısında başqa hərbi ittifaq dayanmalıdır. Qətər kimi dövlət belə, gələcəkdə başına gələ biləcəkləri nəzərə alaraq ərazisində ABŞ-la yanaşı, Türkiyənin hərbi bazalarını yerləşdirdi".

Siyasi şərhçilər rəsmi Ankaranın bu addımı atmasına, Naxçıvanda hərbi bazalarını yerləşdirməsinə Rusiyanın mane olduğunu düşünürlər.

Siyasi ekspert Elçin Mirzəbəyli daim bu məsələnin gündəmədə olduğunu qeyd etdi: "Naxçıvanda Azərbaycanın hərbi kontingenti digər ərazilərdə olduğu kimi kifayət qədər güclüdür. Ölkəmizin

Türkiyənin Naxçıvanda hərbi baza yerləşdirməsinə mane olan səbəblər...

Elçin Mirzəbəyli: "Qaradaş ölkənin proseslərdə hərbi mövcudluğu müzakirə oluna bilər"

ərazi bütövlüyünü, o cümlədən, Azərbaycanın ayrılmaz hissəsi olan Naxçıvanın sərhədlərini qorumaq gücündədir. Türkiyə ilə Azərbaycan müxtəlif sahələr üzrə əməkdaşlıq edirlər. Bunların arasında hərbi əməkdaşlıq da var. Burada da bəzi məsələlər var, məsələn, təhsil sahəsi, orta komanda təlimlərinin keçirilməsi və digər məsələlər. Türkiyə ilə Azərbaycan arasında qarışıqlıq yardım haqqında saziş də imzalanıb. Türkiyənin Qətərdə hərbi bazalarını yerləşdirməsi hər iki ölkə arasında imzalanmış sazişə əsasən həyata keçirilib. Bu tamamilə fərqli bir xarakter daşıyır. Azərbaycanla Naxçıvan arasında isə belə bir müqavilə yoxdur".

E.Mirzəbəyli qaradaş ölkənin NATO üzvü olmasının da

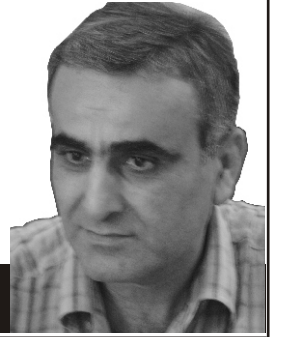
bu məsələyə təsir etdiyini söylədi: "Türkiyənin NATO üzvü olması başqa dövlətlərlə bu istiqamətdə əlaqələr qurmasına müəyyən maneələr yaradır, özü də hüquqi maneələr. Çünki NATO-nun nizamnaməsinə əsasən, quruma üzv dövlətlər ikitərəfli hərbi əməkdaşlıqlarını razılaşdırmalıdır. Bu təkcə hərbi alyans deyil, eyni zamanda siyasi alyansdır və ortaq strategiyası var. Bu baxımdan Türkiyənin Qətərlə bağlı atdığı addımlar müəyyən qüvvələrdə narazılıq doğursa da, nəticə etibarilə NATO ilə Türkiyə arasında ciddi problem yaratmadı. Digər tərəfdən Azərbaycan Qoşulmayanlar Hərəkatına üzv olub. Hər hansı bir hərbi blokda təmsil olunmaq niyyətində olmadığını bəyan edib. Azər-

baycan ərazisində hərbi bazaların yerləşdirməməsi ilə bağlı hərbi doktrinasında müvafiq müddəa yer alıb. Bu baxımdan məsələyə ikili aspektdən yanaşmaq lazımdır, həm Türkiyənin, həm də Azərbaycanın maraqları baxımından. Şübhəsiz ki, regionda hər hansı bir təhlükə yaranacaqsa, Azərbaycana təhdid olacaqsa, o zaman Türkiyənin proseslərdə hərbi mövcudluğu müzakirə oluna

bilər. Amma indiki şəraitdə görünür buna zəmin və ehtiyac yaranmayıb. Bütün hallarda subyektiv fikirlərimi öyrənmək istəsəniz, bu artıq şərh deyil dəyərləndirmədir. Mən Türkiyə ilə Azərbaycan genişmiqyaslı hərbi əməkdaşlığın tərəfdarıyam. Hesab edirəm ki, Avroatlantik Alyansın prinsiplərinə zidd deyil. Çünki burada söhbət həm də azadlığın qorunmasından gedir ki, NATO-nun siyasi prinsiplərində bu məqamlar yer alıb. Azərbaycanın həyata keçirdiyi siyasət ölkə ərazisindən keçən enerji dəhlizləri bilavasitə NATO üzvü olan ölkələrin də enerji təhlükəsizliyinin qorunmasına xidmət edir. Bu aspektdən NATO prinsiplərinə bu məsələ reallaşarsa, zidd deyil".

□ **Cavanşir ABBASLI**

Qarabağı bizə yaxınlaşdırın "Qarabağ"

Zahid SƏFƏROĞLU
zsafaroglu@gmail.com

Bu gün "Qarabağ" futbol klubu olduqca önəmli və tarixi bir oyuna çıxır. Futbolsevərlər söhbətin nədən getdiyini bildikləri üçün xırıldağa lüzum görmürük. Odur ki, keçək mətləbə.

Məlumatlara görə, Bakıdakı birinci matça rekord sayda azarkeş bilet alıb. Matça belə maraqlı təbii ki, həm də və yəqin ki, ən əvvəl komandanın adı ilə bağlıdır. Doğru, bu, bir idman yarışdır, idmanda isə udan da olur, uduzan da. Yaxud qalib bir gün bütürlük məğlubiyət də dada bilir.

Fəqət, bu, "Qarabağ"dır - erməni işğal altındakı Ağdamı, bütövlükdə işğal olunmuş torpaqlarımızı təmsil edən, Azərbaycanın öz ərazi bütövlüyünün pozulması ilə heç vaxt barışmayacağını simvolizə edən "Qarabağ" klubu!

O üzdən "Qarabağ"ın qələbəsi bizə ikiqat şirin olduğu kimi, onun məğlubiyəti, geriləməsi də bir o qədər ağır gəlir bizə. Eyni səbəbdən ordumuz kimi, "Qarabağ"a qarşı da ümumxalq sevgisi, mənəvi hamillik böyük əhəmiyyət kəsb edir indi. Zira, "Qarabağ"a dəstək - Qarabağa dəstək deməkdir.

Bu gün işğal altındakı torpaqlarımızın azadlığı uğrunda mübarizə bir neçə cəbhədə gedir. Onlardan biri, hətta birincisi dünya ictimai rəyini öz xeyrinə dəyişməyə hədəflənmiş təbliğat savaşıdır. Qurban Qurbanovun "Qarabağ"ı da bu savaşın içində, önündədir və layiqli töhfəsini verməkdədir. Ən azı, bacardığını etməkdədir.

Bunu hardasa futbol diplomatiyası da adlandırmaq olar. Yəni əslində Qurban Qurbanov sıradan bir meşqçi, futbol mütəxəssisindən daha çox azarkeşlərin, xalqın gözündə Qarabağın azadlığını yaxınlaşdıran bir diplomatdır.

Bəzən irad kimi deyilir ki, "Qarabağ"ın tərkibində xeyli legioner oynayır. Olsun. Torpaqlarımızın azadlığı uğrunda mübarizədə, düşmənlə mübarizədə istənilən vasitə məqbuldur. Necə ki, illərdir pul verib xaricdən bahalı, modern silahlar alırıq, eləcə də güclü futbolçular da almalıyıq ki, təbliğat savaşında düşməne yenilməyək, "futbol diplomatiyası"ni qabağa apara bilək.

Bu mənada "Qarabağ"dakı legionerləri təşviqat savaşındakı muzdlu döyüşçü də adlandırmaq mümkündür - Qarabağ uğrunda, Azərbaycan uğrunda döyüşən muzdlular! Qarabağın Azərbaycanın ayrılmaz ərazisi kimi təbliğinə kömək elədikləri üçün onlara minnətdarlıq düşür.

Məsələ də ondadır ki, bu gün hər birimiz təmsil elədiyi sahədə öz üzərinə düşəni yerinə yetirsə, işğalın ömrü qısalar. O sırada KİV-lərin üzərinə də analoji missiya düşür. Ələlxüsus xarici auditoriyaya çıxış imkanları olan KİV-lərdən söhbət gedir.

Qayıdaq "Qarabağ"ın oyununa. Əslində "Qarabağ"ın beynəlxalq arenada hər qələbəsi Qarabağ ətrafında oynanılan məkrli oyunları faş etmək üçün verilən bir töhfədir. Təsədüfi deyil ki, komandanın Avropadakı hər matçını erməni lobbisi narahatlıqla qarşılayır və həmişə təxribatlar törətməyə çalışır. Bu dəfə də cavab matçında - Kopenhagendə ermənilərin iyrenc aksiya keçirəcəkləri haqda artıq məlumatlar yayılıb.

Gözləniləndir. Düşmənlə təmsilçiləri bizdən də yaxşı bilirlər ki, "Qarabağ" meydana tək top uğrunda, rəqib qapısına yol tapmaq uğrunda mübarizə aparmır, eyni zamanda Qarabağ uğrunda mübarizə aparır. Bu mübarizədə bizim bir daha məğlubiyət acısı dadmaq lüksümüz yoxdur - heç bir mübarizə meydanında!

Demək, ordumuza, əsgərimizə mənəvi dəstək qəder "Qarabağ"a da dəstək vacibdir - Qarabağ naminə.

İrəli, "Qarabağ", Qarabağa doğru!

Rusiya baş prokurorunun müavini azərbaycanlı sahibkarları müdafiə edib

Rusiya Baş Prokurorluğu azərbaycanlı sahibkarların meyvə-tərəvəz bazasında yoxlama həyata keçirən Rusiyanın Baytarlıq və Fitosanitar Nəzarət üzrə Federal Xidmətinin (Rosselkhoznaçzor) əməkdaşlarının fəaliyyətinin yoxlanılması zamanı ciddi pozuntular aşkar edib.

Bu barədə "Report"-un Rusiya bürosu məlumat verib.

Qeyd edək ki, bu ilin əvvəlində azərbaycanlı iş adamlarından ibarət bir qrup şəxs Ryazan vilayətinin qubernatoruna və sahibkarların hüquqlarının müdafiəsi üzrə müvəkkilə müraciət edərək onları "Rosselkhoznaçzor"-un əməkdaşları tərəfindən meyvə-tərəvəz bazasında aparılan qa-

nunsuz axtarışlar və müsadirələrdən müdafiə etməyi xahiş edib. İşə Ümumrusiya Azərbaycanlıları Konqresinin regional bölməsinin rəhbəri, hüquqşünas Samir Qarayev müdaxilə edib.

Ryazan vilayətinin sahibkarların hüquqlarının müdafiəsi üzrə müvəkkilə Yeqor Burtsev müraciəti əsasında Mərkəzi Federal Dairə (MFD) üzrə Rusiya Baş Prokurorluğu tərəfindən "Rosselkhoznaçzor"-un Ryazan və Tambov vilayətləri üzrə idarələrinin əməkdaşlarının fəaliyyəti yoxlanılıb. Yoxlama zamanı müxtəlif pozuntular, o cümlədən dövlət nəzarəti haqqında qanunvericiliyini pozulması faktı müəyyən edilib. Yoxlamaların nəticələrinə əsasən, baş prokurorun müavini Vladimir Malinovski idarə rəhbəri Oleq Naumovdan pozuntuların aradan qaldırılmasını tələb edib.

S.Qarayev sözlərinə görə, Ryazan vilayətinin sahibkarların hüquqlarının müdafiəsi üzrə müvəkkilə araşdırmanın gələcək inkişafını diqqətdə saxlayır və hər iki aydan bir bu barədə məlumat verməyi öhdəsinə götürüb.

Azərbaycanda müzakirə mədəniyyəti hələ də tam formalaşmayıb. Sosial şəbəkələrdə bu halla tez-tez rastlaşırıq. Kimsə bir fikir yazır və şərhlərdə həmin fikir müzakirəyə çıxarılır. Bu müzakirədə isə heç kim bir-birinin fikrinə hörmət etmir, təhqir edir, hətta müzakirənin sonu nalayiq sözlərə qədər gedib çıxır.

Bu kimi hal yalnız sosial şəbəkələrdə deyil, real söhbətlər zamanı da baş verir. Təbii ki, hər kəsi müzakirə mədəniyyəti olmayan kateqoriyaya aid etmək olmaz. Bunun əksi olaraq bir-birini dinləyən, bir-birinin fikrinə hörmətlə yanaşan insanlar da var.

Maraqlıdır, niyə müzakirə mədəniyyəti bizdə hələ istənilən səviyyədə deyil? Bunun səbəbi psixoloji, yoxsa gələcək gələcək bir haldır?

Sosioloq Əhməd Qəşəmoğlu bu məsələ ilə bağlı ciddi tədbirlər görülməsinin vacib olduğunu dedi: "Bu, daha çox sosial və ağır məsələdir. Ümumiyyətlə, indiki zamanda Azərbaycanda neinki müzakirə, hətta davranış mədəniyyəti belə çox aşağı səviyyədədir. Müzakirə də təbii ki, davranış mədəniyyətinin bir hissəsidir. Doğrudan da sosial şəbəkələrdə yazışmalara kənardan baxan hər hansı ekspert olsa və təhlil aparsa, Azərbaycan cəmiyyətində nə dərəcədə gərginlik, nə dərəcədə əsəbi vəziyyət, nə dərəcədə müzakirə apara bilmək mədəniyyətinin olmadığını dərhal üzə çıxarar. Bunun üçün ciddi çalışmalıyıq. Əslinə qalsa milli, müstəqil dövlət ondan yanadır

ki, insanların keyfiyyəti daha da yaxşılaşması istiqamətində işlər getsin. Ona görə də biz yaranmış bu vəziyyətdən, bu tarixi şəraitdən düzgün bəhrələnməliyik ki, əhali getdikcə daha mədəni olsun. Bizim tədbirlərdə başqa-başqa ölkələrin sosioloqları ilə beynəlxalq müzakirələrimiz olur. Bütün sosioloqlarda yekdil olaraq belə bir qərar var ki, o vaxt ölkədə proseslərin arzu olunan şəkildə getməsindən danışmaq olar ki, insanlar istənilən sahədə davranışda, müzakirələrdə özlərini mədəni aparınırlar, öz mədəniyyətlərini nümayiş etdirlirlər. Ölkədə mədəni cəhətdən çoxlu problemlərin olduğu istənilən sosioloq üçün aydındır. Ona görə də deyilən məsələ olduqca aktualdır və biz bu istiqamətdə çox gərgin və ciddi işlər aparmağa çalışmalıyıq. Nəinki gərginlik, böhtanlar da olur. Bir də baxırsan ki, status yazan tam başqa şey yazır, ona cavab yazan böhtan xarakterli bir şey yazır. Ona görə də status yazanın üstünə az qala şər atır. Bunların hamısı insanların özünün intellektual səviyyəsinin aşağı olması və sair pis, əhəlinin keyfiyyəti barədə arzuolunmaz göstəricilərdir. Bu, o de-

Müzakirə mədəniyyəti: bir-birimizi niyə dinləyə bilmirik?

Əhməd Qəşəmoğlu: "Mədəni davranış qaydası orta məktəbdən öyrədilməlidir"

məkdir ki, bizim bu gün yeni nəsilə işləmək üçün çoxlu işlərimiz var".

Sosioloq bildirdi ki, mədəni davranış və müzakirə qaydalarının hamısı insana uşaqlıqdan aşılmalıdır: "Təhsil

sistemində də belə olmalıdır. Mədəni davranış qaydası, müzakirə qaydası bunların hamısı uşaqlıqdan, orta məktəbdən öyrədilməlidir. Bizim orta məktəblərdə bu öyrədilmir. Hər bir valideyn uşağının əlinə bir

dəstə gül verir böyük arzularla birinci sinfə yola salır. Valideyn arzularını ki, onun uşağı orada gözəl bir insan kimi yetişəcək. Zaman keçir, həmin uşaqlar böyüyüb biri quldur, biri yolkəsən, biri oğru, biri əxlaqi cəhətdən nöqsanlı olur. Bunların hamısında da məktəbin böyük rolu var. Deməli, məktəb öz funksiyasını yaxşı yerinə yetirməyib. Əgər bizim məktəbdə 11 il o müzakirə mədəniyyəti öyrədilsə, insanlara deyilsə ki, insan qarşısındakı ilə söhbət edəndə neynəməlidir, o zaman insanlarımız daha mədəni olar. Sosioloqlar həmişə deyir ki, biz öz ölkəmizdə nə baş verdiyini bilmək üçün ictimai yerlərdə, sosial şəbəkələrdə insanların özlərini necə apardığına baxırıq. Bu, bizə

böyük məlumat vermiş olur. Başqa ölkələr də bizim sosial şəbəkələrdə yazdıqlarımızı baxa-baxa fikir yürüdürlər. Ona görə də bu, sıradan bir məsələ deyil. Biz insanlara səsəlməliyik ki, bir insan söhbətini hökmən qarşı tərəflə hörmət əsasında qurmalıdır. İstər ailədə, istər ictimai yerdə, istər idarədə, təşkilatda, istər sosial şəbəkədə olsun fərq etməz. Hər insan sosial şəbəkədə yazdığı statusla, verdiyi şərhlərlə öz portretini cızır. Biz sosial şəbəkələrə, o müzakirələrə baxsaq, o portretlərdə görünən nə qədər xoşagəlməz insanlar, kobud, bir-birini aşağılamaq istəyən nə qədər adam var. Ona görə də bu məsələyə çox ciddi yanaşmaq lazımdır".

□ **Günəl MANAFLI**

XXI əsrdə fala və caduya inananlar...

Səbuhi Rəhimli: "Hər şey insanın beynindədir, kənar təsirlər boş şeydir"

Cadu-piti, qurd yağı, fal və sairə... Təəssüf ki, indiki zəmanəmizdə belə hələ də bu kimi şeylərə inananlar var. Bu günlərdə Bakıda Günəşli qəbiristanlığında 8 ay əvvəl vəfat etmiş atasını ziyarətə gedən oğul atasının başdaşında təxminən 30-35 yaşlı bir nəfərin şəklinin yapışdırıldığını görüb. Zərərçəkmiş iddia edir ki, şəxsin şəklinə cadu edilərək atasının məzarına yapışdırılıblar.

Yardımlıda isə 65 yaşlı qadının cadu nəticəsində öldüyü iddia edilir. Belə ki, evindən cadu tapan qadın 8 gün sonra yatağa düşüb, 3 ay sonra isə dünyasını dəyişib. Ailə bunda qonşu kənddə yaşayan molla-nı günahlandırır. Ailə üzvləri hətta iddia edir ki, bu cadu nəyinki qadının ölümünə digərlərinin də ailələrinin dağılmasına gətirib çıxarıb. İttihamlara cavab verən molla isə sadəcə şirniklik duası yazdığını bildirib.

Bu cür mövhumata inananlar qədər inanmayanlar da kifayət qədərdir. Hazırda cadu edən və ya onu çıxaran, aq, qara magiya ilə məşğul olan,

özünü görücü hesab edən kifayət qədər insanlar var. Hətta onlar özlərini internetdə də təbliğ edir, özlərinə müştəri yığırlar. Hətta iş o yerə qalıb ki, baxıcılar internet, telefon vasitəsi ilə də xidmət göstərirlər və bununla da fəxr edirlər. Cadugərlər müxtəlif məlhəmlərdən, ölü torpağında, bayquş sümüyündən, mirvari daşından, düyünlənmiş saplardan, tilsimlənmiş əşyalardan, pişik tündən, qurd yağından və s. istifadə edirlər. Bir sözlə qeyri-adi ağıllarına nə gəlsə, həmin şeylərdən istifadə edirlər. Bunların içərisində insanları daha çox qorxudan "qurd yağı"dır.

Bir sıra insanlar "qurd yağı"nın ailə dağıtdığını, kişini, qadını sonsuz etdiyini, hətta insanları öldürdüyünü belə düşünür və buna inanırlar üçün ciddi təşviş və heyecan keçirirlər.

Astroloq Səbuhi Rəhimli bu cür insanlarla mübarizə apardığını bildirdi: "Peyğəmbərimizin bir müqəddəs hədisi

var ki, deyir ki, belə şeylər ancaq inanana təsir edə bilər. Mən bu peşəni ona görə seçmişəm ki, bu cür insanlarla mübarizə aparıram. Hər şey insanın beynindədir, kənar təsirlər boş şeydir. İndiki zəmanədə bu cür cadu-pitiyə inanan insanları görəndə bu mənə qəribə gəlir. 20-ci əsrdə, texnolo-

giya zirvəsinə çatmış bu insanlar da bu cür şeylərə inanırlar. Bu da maariflənmənin ləng inkişafından, insanların cahil inanclardan qurtulmamağından, dini savadsızlığından bunlar doğur. 21 dekabrda dünyanın dağılacağı deyilirdi. Hansısa universitetdə işləyən professor zəng edib deyirdi ki, 21 dekabrda dünya dağılacaq, axı mən uşağıma toy etmək istəyirdim, arzularım ürəyimdə qalacaq. Baxırsan ki, professor olmaqla deyil, gərək insanın bilgisi olar. Yaxud da öten il noyabrda deyirdilər ki, 8 gün qaranlıq olacaq. Adi astronomik biliyi olan insan bilir ki, ən böyük planet yerin lap yaxınlığından keçsə belə 8 gün qaranlıq ola bilməz. Bunların hamısı insanların maariflənməməyindən irəli gəlir".

S.Rəhimli insanların falçı yanına istədikləri şeyi eşitmək və rahatlıq tapmaq üçün getdiyini dedi: "İnsanlar istədiyi şeyi eşidəndə rahatlıq tapır. İstənilən falçının yanına biri gedəndə deyəcək ki, sənin işlərinde problem var, bir yerə çıxa bilmirsən. Bu kod kimi bir şeydir. Bu insanın təbii ki, problemi var ki, sənənin yanına gəlib. Başlayır insanı tərifləməyə ki, səni heç kim başa düşmür, sənə nəşə ediblər. İndi müharibə şəraiti bir tərəfdən, iqtisadi çətinlik bir tərəfdən ailə qurmağı gecikdirən minlərlə qız var. Falçı yanına gedən kimi demir realıq budur. Deyir sənənin yolunu qohum əqrəbalardan kök bir adam bağlayıb. Bu isə insanın içində

xof, şübhə həm də ətrafdakılara qarşı nifrət yaradır. Hamının qohumunda kimsə kök adamlar var. Bu şəxs həmin kök adamlara qarşı heç kimin xəbəri olmadan nifrət etməyə başlayır. Buna inanan insanlar bədbəxt olub gedib. Bütün bunlar boş şeylərdir".

Ümumiyyətlə İslamdan əvvəlki Ərəbistan mühitində cadugərliklə əsasən qadınlar məşğul olurdular. Onların cadu üsullarından biri də bundan ibarət idi: bir ip götürüb, müəyyən adamın adına əfsun (tilism) oxumaqla ipə düyünlər vururdular. Bununla da həmin adamın işlərinin ləngiyinə düşəcəyinə, xoşbəxtliyinin bağlanacağına, uğur və səadətəndən üz çevirəcəyinə, başına ən müxtəlif bəlalara gələcəyinə inanırdılar. Şəhrin və cadunun günah əməli olması barədə Məhəmməd Peyğəmbər (s) bunları buyurub: "Hər kim ipə düyün vurub əfsun oxusa, sehr etmiş sayılır. Sehrli məşğul olan isə şirk etmiş olur. Kim (özünü qorumaq üçün) öz üzərinə nə isə taxsa, taxdığı əşyanın öhdəsinə buraxılır Allahın himayəsindən çıxmış olur. İslam Peyğəmbəri müsəlmanlara yeddi günahdan uzaq olmağı tapşırırdı ki, bunların sırasında ikinci yeri sehr tutur. İmam Əli isə sehr və cadunu öyrənmək istəyənlərə bu cür xəbərdar edirdi: "Kim az və ya çox miqdarda sehr öyrənsə, küfr etmiş olar və Allahla bağladığı əhdi qırar. Tövbə etməyincə onun cəzası edamdır".

□ **Günəl MANAFLI**

Son aylar ərzində Rusiyanın forpostu olan Ermənistanın NATO hərbi təlimlərinə qatılmasının səbəbləri barədə uzun müzakirələr aparılsa da, İrəvanın bu "cəsarət"inin arxasında dayanan mətləblər hələ ki açıqlanmayıb. Bəzi ekspertlər bu situasiyanı Bakı-Moskva yaxınlaşması üçün ideal sayır. Hesab olunur ki, Azərbaycan Ermənistanın Qərbbə meyillənməsi fonunda son zamanlar münasiblərində soyuqluq yaranmış Rusiya ilə daha yaxından əlaqələr qurmaq fürsəti əldə edə bilər.

Ötən həftə Azərbaycanın müdafiə naziri, general-polkovnik Zakir Həsənovun Rusiyaya səfər etməsi və əməkdaşlıqla bağlı verdiyi açıqlamalar da təqdirə layiqdir. Nazir deyib ki, Azərbaycan və Rusiya hərbi-texniki sahədə əməkdaşlığı inkişaf etdirmək niyyətindədirlər. "Əməkdaşlığımız hərbi sahənin bir çox istiqamətlərində inkişaf edir - hərbi-texniki, hərbi təhsil, birgə təlimlər və məşqlər sahəsində. Hesab edirəm ki, perspektivlərimiz genişdir və biz gələcəkdə bu əməkdaşlığı genişləndirmək niyyətindəyik", - deyir Z.Həsənov bildirib (APA).

Z.Həsənov Rusiya və Azərbaycanın Xəzər dənizində birgə təlimlər keçirdiyini də xatırladı: "Bundan başqa, Azərbaycandan xeyli zabıt və kursant Rusiyanın hərbi təhsil müəssisələrində təhsil alır. Azərbaycan ordusunun arsenalında xeyli Rusiya istehsalı olan texnika var". Nazir Beynəlxalq Ordu Oyunlarının təşkilini yüksək qiymətləndirərək, dörd ölkənin Hərbi-Hava Qüvvələrinin iştirak etdiyi "Xəzər Kuboku"nun Azərbaycanda keçirildiyini xatırladı.

Bəzi ekspertlər Bakı-Moskva yaxınlaşmasının və hərbi əməkdaşlığın davam etdirilməsinin Ermənistanda ciddi narahatlıq doğurduğunu şübhə etmir. Mütəmadi xəribələri ilə Azərbaycan və Rusiyanın münasibətlərini pozmağa çalışan işğalçı ölkənin narahatlığı anlaşılındır. Düzdür, Rusiya üçün forpost Ermənistanın öz yeri var, çünki bölgədə ikinci belə oyuncaq ölkə tapmaq müşkül məsələdir. Lakin bölgədəki yerinə və roluna görə Azərbaycan Moskva üçün əvəzolunmaz qonşudur, bunu prezident Putin may ayında Azərbaycan prezidentinə yazdığı məktubda da qeyd etmişdi. Bununla belə, Ermənistanın cəsarət edib Rusiyanın iradəsindən kənar NATO təlimlərinə qatılması, Moskvadan üz çə-

virməsi inandırıcı görünür. Xüsusilə də Ermənistanın Rusiyada keçirilən hərbi oyunlarda iştirak etməsi də İrəvanın məhz Kremlin sifarişli ilə ikibaşlı oyun oynadığını deməyə əsas verir.

Xatırladaq ki, Ermənistan iyul ayında Rumıniyada keçirilən NATO təlimlərinə qatılmışdı. Avqust ayında isə Gürcüstanda keçirilən NATO hərbi təlimlərində də ABŞ, Almaniya, Türkiyə, Ukrayna ilə yanaşı, Ermənistan hərbciləri də iştirak etdi. Azərbaycan isə bu təlimlərin heç birinə qatılmayıb. Qeyd edək ki, Azərbaycan Qaradənizdə ABŞ və Ukraynanın ev sahibliyi etdiyi donanma təlimlərinə də qoşulmamışdı. Azərbaycanın təlimlərə qatılmamasının səbəbi rəsmən açıqlanmadığı kimi, Ermənistanın qəfilən NATO təlimlərində iştirakının səbəbləri də belli olmayıb. Düzdür, bəzi ekspertlər Azərbaycanın Gürcüstandakı "Layihə Tərəfdaş-2017" təlimlərinə qatılmamasının səbəbini Ermənistanın iştirakı ilə izah edib. Lakin əvvəlki il hər iki ölkə heç bir insidentsiz NATO təlimlərinə qatılıb. Həmçinin Rusiyanın təşkil etdiyi hərbi oyunlarda hər iki ölkə iştirak edib. Belə yanaşma da var ki, Azərbaycan NATO təlimlərinə öz təşəbbüsü ilə getməyib. Ancaq onun yoxluğundan istifadə edən Ermənistan "NATO-nun gözüne girməyə" çalışıb.

Diqqətçəkən odur ki, Gürcüstandakı təlimləri izləmək üçün Amerika ordusunun bir neçə generalı Gürcüstana gəlib. Hətta təlimlərin açılışında ABŞ vitse-prezidenti Maykl Pens də iştirak etmişdi. Özü də bu təlimlər Rusiyanın Ukrayna, Gürcüstan və Baltik ölkələrinə qarşı mümkün hərbi təhdidlərinə cavab olaraq təşkil edilmişdi və faktiki olaraq Moskvanın hərbi planlarına qarşı idi.

Rusiyaya qarşı NATO təlimlərində onun Cənubi Qafqazdakı forpostu Ermənistan

ABŞ-dan Qarabağ çağırışı - Ağ Ev nə vaxt hərəkətə keçəcək?

Ermənistanın Kremldə hazırlanan NATO-ya inteqrasiya oyunu, yoxsa...; **ekspert:** "Moskvanın məqsədi bu oyunla Azərbaycanı daha çox özünə bağlamaqdır"

da fəal iştirakı çox maraqlı və şübhəlidir. Üstəlik də Ermənistan son zamanlar NATO və Avropa İttifaqı ilə tərəfdaşlığı genişləndirməyə yönəlik mövqe nümayiş etdirməyə başlayıb. Bütün bunlar isə Rusiya-Ermənistan birgə hərbi qüvvələrin yaradılması fonunda baş verir. Məhz belə bir situasiyada Azərbaycan müdafiə nazirinin Rusiya ilə əməkdaşlıqla bağlı mövqeyi maraqlıdır.

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, politoloq Elxan Şahinoğlu "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, bu, Ermənistanla Rusiyanın birgə oyunudur: "Moskvanın məqsədi bu oyunla Azərbaycanı daha çox özünə bağlamaqdır, yeni biz inanaq ki, Ermənistan Qərbbə doğru can atdığından biz də bu durumdan istifadə edərək Rusiyaya meyl edək". Hərbi kadrların hazırlanmasına gəldikdə, ekspert dedi ki, bu məsələdə ehtiyatlı davranmaq gərəkdir: "Rusiyada təhsil alanların bir qismi barədə cəmiyyətdə şübhələr var. Şübhələrin məzhi ondan ibarətdir ki, Rusiya hərbi kəşfiyyatı Rusiyada hərbi təhsil alan bütün millətlərin nümayəndələrini ələ almağa, onların bəzilərindən öz məqsədləri üçün istifadə etməyə çalışır. Rusiya kəşfiyyatı dünyanın ən güclü kəşfiyyatlarından biridir, SSRİ-nin bu istiqamətdəki "ənənələrini" davam etdirir. Odur ki, bu amil də diqqətdən qaçırılmamalıdır. Məzunların sayı artıqca onların hamısını yoxlamaq imkanı yoxdur. Biz müharibə vəziyyətində olan dövlətlik. Son dərəcə ehtiyatlı olmalıyıq. Cəbhə bölgəsində bu illərdə düşməne işləyən az hərbcı yaxalanmayıb".

Göründüyü kimi, növbəti dəfə Ermənistanın təcavüzkar siyasətinin davamına rəvac verən mövqe sərgilənir.

Qeyd edək ki, bu arada BMT Baş Assambleyası çərçivəsində tərəflərin bir araya gətiriləcəyi barədə xəbərlər intensiv şəkildə yayılır. İlk dəfə bu barədə ATƏT-in Minsk qrupu

***
Ermənistanın işğalçı siyasətinə qarşı birmənalı mövqe qoymaq istəməyən həmsədrlər isə hələ də ikibaşlı oyun oynayırlar. "Mən ümid edirəm ki, prezidentlərin növbəti görüşü zamanı tərəflər həmrəylik nümayiş etdirəcək və hətta tam nizamlanma əldə olunmasa da, müəyyən addımların atıldığını elan edəcəklər". APA-nın məlumatına görə, bu sözləri ATƏT-in Minsk Qrupunun amerikalı həmsədri Riçard Hoqland "Azadlıq" radiosu üçün Azərbaycan və Ermənistan xidmətlərinə müsahibəsi zamanı deyib. O bildirib ki, münaqişənin həlli ilə bağlı çərçivə sazişi, onunla əlaqəli addımlar və mərhələlər mövcuddur: "Nizamlanmanın əsasında isə regionun əhalisinə sülh, təhlükəsizlik və rifah gətirəcək, vəziyyəti demilitarizasiya edəcək kompromisin axtarılması dayanır".

Səfir Rusiya-ABŞ münasibətlərinin danışıqlar prosesi-nə təsiri məsələsinə də toxunub: "İki ölkə arasında yaranmış gərginliyə baxmayaraq, ABŞ Rusiya ilə bu məsələdə işləməyə davam edir. Bizim işimizdə bir-birimizlə münasibətdə heç nə dəyişməyib. Siyasətçilər öz aralarında toqquşa bilərlər, lakin biz işimizi davam etdirmək niyyətindəyik".

Göründüyü kimi, növbəti dəfə Ermənistanın təcavüzkar siyasətinin davamına rəvac verən mövqe sərgilənir.

Qeyd edək ki, bu arada BMT Baş Assambleyası çərçivəsində tərəflərin bir araya gətiriləcəyi barədə xəbərlər intensiv şəkildə yayılır. İlk dəfə bu barədə ATƏT-in Minsk qrupu

punun amerikalı həmsədri Riçard Hoqland demişdi. O bildirmişdi ki, Qarabağ konfliktinin tərəfləri bir-birinə inam yaratmaq üçün ciddi addımlar atmalıdır və bu istiqamətdə yaxın vaxtlar üçün müəyyən addımlar atılacaq. "Biz başa düşürük ki, tam olaraq demilitarizasiya indi çox çətin, amma arzu olunandır. Amma, biz yeni hərbi toqquşmaların ehtimalını azaltmalıyıq. İlk növbədə təmas xəttindən snayperlər götürülməli, beynəlxalq nəzarətçi cihazlar yerləşdirilməlidir".

Minsk Qrupunun üzvləri hesab edirlər ki, Azərbaycan və Ermənistan XİN başçılarının sentyabrda Nyu-Yorkda baş tutacaq görüşündən sonra prezidentlər səviyyəsində danışıqları təşkil etməyə nail olacaqlar. Həmsədrlər prezidentlərə təqdim etmək üçün problemi nizamlamaq üçün "hərtərəfli sənəd" hazırlayıblar.

Bu barədə danışan politoloq Elxan Şahinoğlu son zamanlar dezinformasiyaların artmasına diqqət çəkdi: "Erməni separatçıları və onlara havadarlıq edən Minsk Qrupu vasitəçiləri hər yerdə belə xəbər yayırlar ki, guya Azərbaycan və Ermənistan prezidentləri BMT-nin sentyabr sessiyasına qatılınsınlar. Buna böyük şübhəm var. Prezidentlər heç də hər il BMT sessiyalarına qatılmırlar. İkincisi, Dağlıq Qarabağ danışıqlarında hansı irəliləyiş var ki, prezidentlər bu "irəliləyiş" əllərində rəhbəri tutaraq görüşüb fikir mübadiləsi

aparsınlar. Görüş xatirinə görüş ermənilərə lazımdır ki, status-kvonun ömrünü mümkün qədər uzatsınlar, ona görə də hər yerdə "prezidentlər görüşəcək" dezinformasiyasını yayırlar. Azərbaycana bu cür görüş imitasiyası heç lazım deyil, deyiləsi bütün sözlər deyilib, ortada da heç nə yox". **Ekspertin qənaətinə, danışıqlar 10 il də davam etsə, münaqişənin həllində heç nə dəyişməyəcək:** "Ona görə də işğalçıya təzyiqlə davam! Uzaqbaşı xarici işlər nazirləri görüşüb yalından vaxt öldürə bilərlər. Əslində heç bu da Azərbaycana lazım deyil. Rəsmi Bakı İrəvana ultimatum verməlidir ki, "mərhələli həll" planını qəbul etməyə və Dağlıq Qarabağ ətrafında torpaqları boşaltmağa hazır olmasına qədər sizinlə bütün rəsmi danışıqlara moratorium qoyuruq!"

***
Bu arada yaxşı ki, vəziyyətin kifayət qədər təhlükəli olduğunu anlayan və beynəlxalq güclərə çağırış edən ekspertlər də var. ABŞ-ın "The Hill" nəşri Vaşinqtondakı Xarici Siyasət Şurasının baş elmi işçisi, Ordu Kollecinin professoru Stefan Blenkin məqaləsini dərc edib. Müəllif yazıb ki, Rusiya bu münaqişəni həll etməklə deyil, idarə etməklə məşğuldur. Stefan Blenkin bildirir ki, Vaşinqton Minsk Qrupunu fəaliyyətsizliyə başlamalıdır. Habelə ABŞ Azərbaycanın enerji resurslarının Avropaya neqlinə birmənalı dəstəyini ifadə etməlidir.

Ağ Ev S.Blenkin çağırışına nə dərəcədə ciddi yanaşacaq, hələlik bunu demək çətinidir.

Son zamanlar İranda azərbaycanlılara qarşı ayrı-seçkiliyin artdığı müşahidə olunur. Bu hal Həsən Ruhanın ikinci dəfə prezident seçilməsindən sonra daha da güclənib. Təsədüfi deyil ki, onun formalaşdırıldığı yeni hökumət kabinetində bir nəfər də olsun azərbaycanlı təmsil olunmur.

Bundan əlavə, 2016-cı ildən fəaliyyət göstərən və 100 deputatdan çox üzvü olan Türk Bölgələri Fraksiyasının da ləğv olunduğu məlum olub. Bu barədə məlumatı Təbriz, Azərsəhr və Üskünün millət vəkili Şəhabəddin Bimiqdər verib.

Bu iki fakt fars rejiminin soydaşlarımıza qarşı nə qədər ayrı-seçkilik kampaniyası apardığını sübut edir. ABŞ-ın Rusiyaya qarşı məlum sanksiyalarının artmasından sonra İranın hakim dairələrinin ciddi andişə içərisində olduqları görünür. Belə ki, İran hökuməti əsas müttəfiqi olan Rusiyanın sıradan çıxarılacağı təqdirdə Qərbin əsas hədəfinə çevriləcəyini yaxşı bilir və bununla da Cənubi Azərbaycanı itirəcəyindən ehtiyatlanır. 35 milyonluq bir xalqın əsarətindən çıxacağı halda varlığının təhlükə altına düşəcəyini rəsmi Tehran yaxşı bilir. Bundan əlavə, Cənubi və Şimalı Azərbaycanın birləşəcəyi halda qonşuluğundan daha bir güclü türk dövlətinin formalaşacağını Ruhani hakimiyyəti yaxşı anlayır. Məhz buna görə də soydaşlarımıza qarşı ayrı-seçkilik kampaniyasının miqyasını fars rejimi genişləndirir.

Bütün bununla bağlı Azərbaycan tərəfin artıq özünü bizə din və qan qardaşı kimi təqdim edən molla rejimi ilə bağlı sərt addımlar atmağının zamanının yetişdiyi barədə tələblər səslənməyə başlayıb. 35 milyonluq xalqın da susunluğuna son qoymağı və öz haqqını tələb etməyi kimi tələblər də var.

VHP sədri, xalq şairi Sabir Rüstəmxanlı Azərbaycan türklərinin İranda zəif olduqlarını bildirdi: "Özümüz öz taleyimiz barədə yetərincə düşünmə bilmə-

rik, ondan ötrü mübarizə aparmırıq. 35 milyonluq bir xalq ayağa qalxıb haqqını tələb etsə, onu heç bir güc sındıra bilməz. Öz məktəbini açmaq, öz dilində oxumaq kimi tələblər oradakı türklər irəliləyirsə, öz hüquqlarını təmin edərlər. İranda dini rəhbər belə Azərbaycan türküdür. Sadəcə, İranda türklər öz iradələrini ortaya qoymalıdır. Görünür özləri zəifdir, başqa nə demək olar ki. Əgər onlardan az olan fars hər şeyi diktə edirsə, demək günah türkün özündədir. İranda türklərlə bağlı gedən prosesləri dünyada cərəyan edən proseslərə bağlanmasını istəmirəm. Ötən əsrdə 4 dəfə inqilab edilib. Bunların hamısı da millətin qanının tökülmesi ilə nəticələnib. İlk növbədə, millətin özü azadlığını dərk etməli və buna hazır olmalıdır. Bunlar olmasa, Rusiya nəse dəyişəcək, yaxud Amerikada nəse baş verəcək kimi havaları iyləməyin mənası yoxdur. Bu şəkildə qurtuluş əldə etmək mümkün deyil. Biz millətin öz taleyini düşünməsinə çalışmalıyıq".

Milli Dirçəliş Hərəkatı Partiyasının sədri, deputat Fərac Quliyev tarix boyu İranda anti-Azərbaycan siyasətinin mövcud olduğunu qeyd etdi: hakimiyyətlər nə qədər dəyişirsə dəyişsin, bunun yaşamağa təsiri yoxdur. İstər şah, istərsə də sonrakı dövrlər olsun. Dəfələrlə assimilyasiya siyasəti yürütməyə çalışıblar. Azərbaycanlılar yaşayan yerlərdə iqtisadi yöndə də fərqli yaşamaqları var. İnvestisiya qoyuluşuna mane olurlar. Ehtiyat edirlər ki, Güney Azərbaycanda istiqlal savaşının yeni dalğası başlasa, çox şey itirəcəklər. Bizə qarşı İran tərəfdən ögey münasibət hər zaman olub. İş başında Azərbaycan türkləri olsalar da, bunlar manqurtlaşmış tiplər olublar. Bunlar tamamilən fars şovnizminə xidmət ediblər. İndiki hakimiyyət açıq şəkildə ayrı-seçkilik edir. Kabinetin təşkilində Azərbaycan türklərinin iştirakına "qırmızı işıq" yandırıldı. Onlar nəinki Cənubi Azərbaycanın, heç Şimalı

İranda soydaşlarımıza qarşı növbəti ayrı-seçkilik

Sabir Rüstəmxanlı: "35 milyonluq bir xalq ayağa qalxıb haqqını tələb etsə..."

Fərac Quliyev: "Bizə qarşı İran tərəfdən ögey münasibət hər zaman olub"

şimalı ortadadır. Ermənistan torpaqlarımızı qəsb edib, lakin qəsb edilən torpaqlara investisiya qoymaqdan çəkinmirlər. İranın bu siyasəti təsadüfi deyil. Düşünürəm ki, bu ayrı-seçkilik siyasəti Güney Azərbaycanda istiqlal savaşının başlanması və bitməsinə qədər davam edəcək. Oradakı soydaşlarımız haqsızlığa qarşı susmurlar. Zaman-zaman bunun şahidi olmuşuq. Təkcə ötən əsrdə baş verən dörd inqilab çox şeyi sübut edir. Hər zaman Azərbaycan türkləri öz sözlərini deyiblər. Heç bir millət bir əsrdə dörd dəfə istiqlal savaşına qalxıb nəticə əldə etməyib. Düşünürəm ki, rejim bu tarixi hadisələrdən qorxur, xalq da bundan örnək götürür. Bunun nəticələrinin olacağına inanıram. Azərbaycan hökumətini bu məsələdə başa düşməmək olar. Ortada protokol qay-

daları var. Beynəlxalq konvensiyalara uyğun hərəkət edilməlidir. Amma ictimaiyyətdən ciddi şəkildə təzyiqlər olmalıdır. Partiyalar ortaya bir savaş qoymalıdır. Bu proseslərə qarışmayan partiyalar adlarını Şimalı Azərbaycan İslam Partiyası qoymalıdır. Yox əgər Azərbaycan İslam Partiyası qoyursa, dünyanın hər yerində yaşayan azərbaycanlılara sahib çıxmağı bacarmalıdır. Güney Azərbaycandakı türklərə hərtərəfli mənəvi dəstək olmalıdır. Qeyd edim ki, şərq üçbucağı dağılmaq üzrədir. Yaxın zamanlarda Rusiyanın çöküşü reallaşacaq. Bu zaman bütün şərh imperiyaları kimi İran imperiyası barədə də ölçü götürüləcək. Bu imperiyaların dağılması qaçılmazdır. Bu zaman bir neçə demokratik dövlətin yaranması da qaçılmaz olacaq".

□ **Cavanşir ABBASLI**

İranlı generalın Türkiyə səfərinin pərdəarxası

Yaxın Şərqdə cərəyan edən olaylar Türkiyə və İran arasında təbii müttəfiqliyi şərtləndirir, kürd məsələsi Ankara və Tehran üçün ciddi başağrısına çevrilməkdədir

İran ordusu baş qərargah rəisi, general-leytenant Məhəmməd Baqiri avqustun 15-də Türkiyəyə səfər edəcək. Səfər Türkiyə baş qərargah rəisi, ordu generalı Hulusi Akarın dəvəti ilə baş tutur. İran tərəfi hərbi və siyasi heyətlə Ankaraya gələcək.

İRNA-nın xəbərinə görə, səfər 3 gün davam edəcək və heyətlər arasında müzakirələr keçiriləcək. O cümlədən hərbi və siyasi rəhbərliklə danışıqlar aparılacaq. Xəbərdə səfər zamanı "terrorla mübarizə, regional proseslər, müdafiə sahəsində əməkdaşlıq və sərhəd mühafizəsində əməkdaşlıq" kimi məsələlər ələ alınacaq.

Qeyd edək ki, İran ordusu baş qərargah rəisinin səfəri həm iki ölkə münasibətlərində hərbi sahədə olan problemlər, həm də Suriya mövzusu ilə əla-

qədardır. Qeyd edək ki, Suriya mövzusu ilə əlaqədar olaraq hələ Mahmud Əhmədiyəjad zamanında iki ölkə münasibətləri ciddi şəkildə soyudu. Türkiyə məhz Suriyada və İraqdakı anlaşmazlıqlar səbəbilə İranla yollarını ciddi şəkildə ayırdı, hətta İran əleyhinə ərəb koalisiyasında yer aldı. Yalnız ötən il Suriyada hərbi-siyasi vəziyyət dəyişdikdən sonra münasibətlər yumşalmağa başladı. Suriyanın şimalında kürdlərin güclənməsi və muxtariyyət tələbləri irəli sürməsi, üstəlik ABŞ tərəfindən dəstəklənmələri Ankaranı narahat etməyə başladı. Türkiyə Suriyanın ərazi bütövlüyünün ciddi problemə, yəni əslində Türkiyə dövlətinin ərazi bütövlüyünü təhdid edən faktora çevrilməsindən narahatlıq keçirməyə başladı. Məhz Suriyanın ərazi

bütövlüyü, ya da başqa adla kürd muxtariyyəti amili daha çox region ölkələrini, yəni Türkiyə, İran, İraq və Suriyanı narahat edir. ABŞ, Rusiya kimi böyük dövlətlər isə bu məsələdə nəinki narahat deyil, əksinə, bəzən açıq, bəzən isə gizli şəkildə kürdləri dəstəkləyir. Mən kürd amili son bir ildə Ankara və Tehranı müəyyən mənada yaxınlaşdırıb.

Ancaq bu yaxınlaşma Suriya münasibətinə ümumi yanaşmaya təsir etməyib, yəni Suriyanın gələcək taleyi, oradakı qüvvələrlə bağlı Ankara və Tehran arasında hələ də ciddi fikir ayrılıqları qalır. 2016-cı il 15 iyul qiyam cəhdindən sonra Tehran və Ankara arasında mülayimləşməyə müsbət təsir etsə də, sonradan Hələb şəhərinin Suriya hökumət qüvvələri tərə-

findən üsyançılardan təmizlənməsi Ankara və Tehranın arasında necə dəyərlər, pozdu. Çünki Türkiyə hakimiyyəti Hələbin məhz İran dəstəklili qüvvələr tərəfindən geri alındığını iddia edirdi.

Və nəhayət, bu ilin yayında ərəb ölkələri və Qəter arasında siyasi böhran Dohanı dəstəkləyən Türkiyə ilə Tehranı yenidən bir-birinə yaxınlaşdırdı. Ancaq hazırda iki ölkə arasında sərhəd mühafizəsi ilə bağlı anlaşmazlıqlar var. Türkiyə şərq vilayətlərində İranla sərhəddə minalar təmizləməyə başlayıb, ancaq bundan bir neçə ay sonra İran hökuməti sərhədin bəzi hissələrində divar hörlülməsinə başlayıb. Bu iki hərəkətin bir-biri ilə nə qədər bağlı olduğu məlum olmasa da, son dövrlərdə İranda məhz sərhəd bölgələrdə kürd separatçı silahlıların İran ordu qüvvələrinə hücumlarının sayı hiss olunacaq qədər artıb. İran ordu qərargahı rəisinin Ankara səfərində əsas mövzular-

maq üçün Türkiyə ilə məsləhətləşmə və koordinasiya qurmağa ehtiyacı var.

Böyük ehtimalla iranlı generalın səfəri zamanı həm sərhədlərin mühafizəsinin güclənməsi mövzusu ilə yanaşı Suriyadakı yeni situasiyadır. Çünki son olaraq Suriyada atəşkəs bölgələrinin yaradılması və terror təşkilatlarına qarşı mübarizə məsələsi İran və Türkiyəni "saatları tutuşdurmağa" vadar edir. Çünki əldə olunmuş razılaşmaya əsasən atəşkəs bölgələri istisna olmaqla yerdə qalan bölgələrdə, o cümlədən terror təşkilatı hesab olunan qüvvələrə qarşı əməliyyatlar başlamalıdır. Bu xüsusda Türkiyənin ikinci Suriya əməliyyatına hazırlaşdığı xəbərləri gəlir. Ancaq maraqlıdır ki, bu gün Afrikada Burkina Faso radikal "cihadçılar" paytaxtda türk restoranına hücum edib, nəticədə 18 nəfər ölüb, onlarla insan yaralanıb. Bu hadisə Türkiyəyə Yaxın Şərqdəki hərbi-siyasi fəaliyyətinə qarşı hərəkət kimi qiymətləndirmək olar.

Yaxın Şərqdə cərəyan edən proseslər ildən ilə daha da həssas və mürəkkəbləşir. Kürd amilinin qabarması bölgənin kürdlə yaşayan 4 ölkəsini - Türkiyə, İran, İraq və Suriyanı narahat edir. İraq və Suriyanın necə dəyərlər sıradan çıxarıldığını nəzərə alsaq, indi ortada narahat olmalı iki dövlət var - Türkiyə və İran. Proseslər bu iki ölkəni istəməz yaxınlaşdırır.

□ **Kənan RÖVŞƏNOĞLU**

QIZ UŞAĞI SEVMƏYƏN ÖLKƏLƏR - SİYAHI SİZİ ŞOKA SALACAQ

Qız övladının sevlənməsinin səbəbləri və inkişaf etmiş ölkələrdə bu problemdən çıxış yolları barədə bilinməyənlər...

Bir nənənin yeni doğulmuş qız nəvəsinə vəhşicəsinə əzab verib, daha sonra quyuya atması... uzun müddət gündəmin müzakirələrindən getməyəcək. Bu, Azərbaycan kimi toplumlarda qız uşaqlarına olan aşırı isteksizliyin səbəbidir. Qız övladı dünyaya gələnlərə "canın sağ olsun" deyə təsəlli verən bir toplumda yaşayırıq, nə yazıq ki. Ölkə ginekoloqları arasında "dəqiq oğlan qrafiki deyən"lər ordusunun olmasından da xəbəriniz var. Bəli, ən yaxşı halda qadınlar arzu edilməz hamiləliyi yarıda kəsmək yerinə qrafiklə (hansı ayda hamilə qalmanın körpənin cinsiyyətinə birbaşa təsiri var) hamilə qalmağı tərcih edirlər. Müxtəlif pəhrizlərdən sonra və ya həftənin müəyyən gün-saatında mayalanmanın baş tutması da gələcək körpənin cinsiyyətinə birbaşa təsir göstərir.

Bütün dünyada say nisbəti belədir - hər 100 qıza 105 oğlan

Amerikada aparılan bir araşdırma üzə çıxarıb ki, Azərbaycanda qızların 10%-i dünyaya göz açmadan məhv edilir. Amerikalı tədqiqatçıların araşdırmasından o da bəlli olub ki, Azərbaycan və Ermənistanda cinsə görə selektiv abort geniş yayılıb. Tədqiqat 3 postsovet ölkəsində - Ermənistan, Azərbaycan və Gürcüstanda 2005-2010-cu illərdə 100 qıza azı 116 oğlan düşdüyünü üzə çıxarıb. Bu rəqəmlər Çin və Hindistanla müqayisə olunur. Bənzər fenoməyə başqa postsovet ölkələrində, məsələn, Qazaxıstan, Moldova və Ukraynada rast gəlinməyib.

"Science" jurnalının araşdırmasına görə, dünyada təbii halda hər 100 qıza qarşı 105 oğlan doğulur. Amma bəzi inkişaf etməkdə olan Asiya ölkələrində bu rəqəm süni şəkildə oğlanların xeyrinə dəyişdirilir. Məsələn, Çində hər 100 qıza 120-150, Gürcüstanda 118, Ermənistanda 120, Azərbaycanda isə 115 oğlan dünyaya gəlir.

Sosioloqlar isə düşünür ki, adətən qız uşaqlarına olan isteksizlik inkişaf etməmiş, patriarxal cəmiyyətlərdə özünü göstərir. Buna səbəb isə ailələrin qızları zəif hesab etməsidir. Belə ki, bu sayaq cəmiyyətlərdə qadınların hüquqları daha çox pozulur. O səbəbdən heç bir ana öz yaşadığını övladlarının təkrarən yaşamasını istəmir. Bu isə cəmiyyətin özünün zəifliyindən irəli gəlir. Cəmiyyət zəif olduğundan zəif hesab etdiyi qadını qəbul etmək istəmir, zəifdən utanır. Halbuki müasir cəmiyyətdə qadının rolu dəyişib, indi fiziki güc mühüm deyil. Bu cür halların qarşısını almaq lazımdır. Bu işlə hökumət də ciddi məşğul olmalıdır, əgər hökumət etmirsə, onda qeyri-hökumət təşkilatları, ziyallıq, media etməlidir.

Bu günə qədər qadınlar gələcək körpənin cinsini təyin etmək üçün ən çox implantasiya-önü perinatal diaqnostikası tərcih edirlər. Başqa sözlə, süni mayalandırma vasitəsilə embrionun cinsini təyin. Bu zaman lazer sitometrlə lazımı xromosom dəstənin seçimi aparılır. Müvafiq xromosom tərkibli spermatozoidlə mayalandırılmış yumurta hüceyrəsi qadının uşaqlığına implantasiya edilir və bununla da süni mayalanma başa çatır. Bu üsulun dəqiqliyi 90% təşkil edir. Bu üsuldan ən zəruri hallarda, məsələn, ailədə irsi xəstəlik (hemofiliya, talasemiya və s.) olduğu zaman istifadə olunur. Belə ki, misal üçün, hemofiliya genlərinin daşıyıcısı qadın olduğu halda bu xəstəliyə yalnız oğlan uşaqları tutulur.

Amma problemin dərinliyinə və ondan çıxış yolu kimi stimullaşdırma xəbərinin yayılmasına baxmayaraq, 10 min manatla bağlı anonsun gerçək olmadığı üzə çıxdı.

Danimarkada hər il onlarca qız uşağı doğulmadan həyatla vidalaşır. Yalnız bir ildə "xüsusi icazə" ilə 818 uşaq doğulmadan ana bətnindən çıxarıb ki, onların da hamısını qız uşaqları təşkil edib. Ultrasəs müayinəsi zamanı doğulan uşaqların cinsiyyətinin qız olduğunu öyrənən valideynlər bu üsula üstünlük verir. Danimarkada 12 həftəyə qədər aborta icazə verilsə də ondan sonra ancaq "xüsusi icazə" alınır. Bu ölkədə qız uşağını istəməyənlərin əksəriyyətini danimarkalılar təşkil etsə də onların sırasında burada yaşayan xarici vətəndaşlar da var. Bu gün qızların sevləndiyi ölkələr sırasında ilk yerdə gələn ölkələrdən biri Hindistandır. Qız uşağı istəməyən ailələr ya yeni doğulan qız uşaqlarını öldürür, ya da cinsiyyəti müəyyənləşdirdikdən sonra aldırırlar.

Son 10 ildə öldürülən qız uşağının sayı 8 milyona çatıb.

Digər bir fakt isə Hindistanda doğulan qız uşaqlarının cinsiyyətinin dəyişdirilməsi ilə bağlıdır. Oğlan uşağı istəyən ailələr qız uşaqlarını kiçik yaşda ikən əməliyyat edərək üçün 3 min dollar ödəyirlər. Bunun səbəbi isə qız uşaqlarının evləndirməyin yüksək maliyyə xərcləri tələbi ilə əlaqələndirilir. Hindistanda 6 yaşa qədər oğlan uşaqlarının sayı qızlardan 7 milyon daha çoxdur. Cins dəyişikliyi ilə bağlı əməliyyatda iştirak edən həkimlər bunu qız uşaqlarının artım orqanlarının normal olmaması ilə izah edir və tibbi müdaxilə ilə bu problemi aradan qaldırdıqlarını deyirlər. Əslində isə estetik əməliyyatdan sonra qız uşaqlarına kişiyə hormonları yeridilir. Alimlərin fikrincə, bu uşaqların gələcəkdə sonsuzluq probleminə gətirib çıxaracaq. Hindistanda bu gün hər 100 qız qarşılığında 112 oğlan doğulur.

Qız uşaqları qəbul edilmədiyi və tək uşaq istəyi səbəbindən tez-tez uşaqları ana bətnindən götürdər Çində hər 100 qız uşağının müqabilində 121 oğlan doğulur. Hətta bəzi qəsəbə və kəndlərdə bu rəqəm 150-yə çıxır. Dünya əhalisinin yüzde 38-ni təşkil edən bu iki ölkədə 40 milyon kişiyi gözləyən sonluq odur ki, 15 il içərisində evlənəcək qadın tapa bilməyəcəklər. Bu ölkələrdə oğlan uşağına sahib olmaq bir ailənin başına gələcək ən böyük fəlakət hesab edilir. Hətta hindlilərin bir atalar sözlündə də deyilir ki, "Bir qız uşağını yetişdirmək, qonşunun bağçasını sulamağa bənzəyir."

1970-ci illərdə ana bətnindəki körpənin cinsiyyətini öyrənmənin mümkün olduğu günlərdən bəri davam edən qız uşaqlarını aldırma ilə bağlı statistik rəqəmə gəldikdə indiyədək dünyada 160 milyondan dikkən sonra aldırırlar.

deyil, dünyada tarazlığın da pozulmasının göstəricisidir. Bu gün dünyada 107 oğlan uşağının müqabilində 100 qız doğulur. Alimlərin fikrincə, kişilərin sayının qadınlardan çox olduğu cəmiyyətlər şiddət və müharibəyə daha meyilli olurlar. Buna misal olaraq "vəhşi Qərb" göstərilir.

Problemdən çıxış yolu - "bir ailə, bir uşaq" konsepsiyası?

Amma problem varsa, ondan çıxış yolu da mütləqdir. Məsələn, dünya ölkələrində də bu problemi yoluna qoymağın qəribə üsulları var. Çin doğuma nəzarəti təmin etmək məqsədi ilə 35 il boyunca "Bir ailə - bir uşaq" siyasətini həyata keçirib. Amma bu siyasətin dayandırılması barədə qərar Çin Xalq Respublikası (ÇXR) Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin oktyabrın 29-da başa çatan plenar iclasında qəbul olunub. Bu qərarla bütün ailələrə ikinci uşağı dünyaya gətirməyə icazə verəcək. Bu, ölkədə demografik inkişafı təmin etmək məqsədi daşıyır.

ÇXR-də doğuma nəzarət siyasəti 1970-ci illərin əvvəllərində başlayıb. İlk mərhələdə böyük şəhərlərdə yaşayan ailələrdə ikinci uşağın doğulması qadağan edilib. 1980-ci ildən isə Çin əhalisinin 92 faizini təşkil edən Xan milləti üçün bəzi istisnalar olmaqla, "Bir ailə - bir uşaq" siyasəti tətbiq olunur. Mütəxəssislərin hesablamalarına görə, əgər "Bir ailə - bir uşaq" siyasəti tətbiq edilməsəydi, hazırda ölkə əhalisinin sayı 1,7-1,8 milyard nəfərə çata bilərdi.

İsveçdə çoxuşaqlı ailələrə progressiv müavinətlər verilir və bu müavinətlər hər yeni doğulmuş uşağa görə artır.

Finlandiyada isə çoxuşaqlı ailələrə, təkvalideynli ailələrə hər hansı bir imtiyaz verilmir. Lakin müxtəlif səpkilərdə sosial müavinətlər verilir. Bunlardan

"Bundan sonra sakit ömür sürməyi arzulayıram..."

Alim Qasimov: "60 illik elədir ki, maddi dünyadan bir qədər mənəvi dünyaya keçid var"

Müğam ustası Alim Qasimov 60 illik yubileyi münasibəti ilə "Şərəf" ordeni ilə təltif olundu. Alim Qasimov 1957-ci il avqustun 14-də Qobustan rayonunun Nabur kəndində anadan olub. Müxtəlif illərdə həm yerli, həm də xarici festivalların qalibi olan ifaçı 1999-cu ildə İMC UNESCO Beynəlxalq Musiqi Mükafatını alıb, Almaniya-da musiqi medalına layiq görülmüşdür. İfaları 47 Avropa ölkəsinin radiolarında səslənib. 2000-ci ildə isə Avropa Nadir Səslər Assambleyasının üzvü seçilib. 2003-cü ildə yenidən YUNESKO mükafatı alıb. 2009-cu ildə isə ABŞ-ın Corcaun Universiteti və mərkəzi İordaniyada yerləşən Strateji Araşdırmalar Mərkəzinin keçirdiyi müsabiqədə dünyanın ən nüfuzlu 500 müsəlmanı arasında 4 azərbaycanlıdan biri olub.

Alim Qasimov hazırda Aşef Zeynalı adına Musiqi Məktəbində və Bakı Musiqi Akademiyasında çalışır. Azərbaycan Dövlət Opera və Balet Teatrının solistidir.

Dünya şöhrətli ifaçı 60 illik yubileyi ilə bağlı təəssüratlarını "Yeni Müsvət"ə bölüşüb:

- Yaş öz sözünü deyir. Çoxları deyir ki, özlərini bu yaşda hiss etmirlər. Amma hiss etdin, ya etmədin yaş öz işini görür. Bu 60 ildə həm xalq, həm də dövlət tərəfindən dəyər görmüşəm. Buna görə də ailəlikcə çox sevinirik ki, biz öz mükafatımızı almışıq. Ona görə də fəxrdir ki, çətinlikləri bu cür sevginin içərisində unudmuşduq. Bundan sonrakı günlərimizdə də bütün çətinlikləri geridə qoyaq, Allah bizləri qorusun, əmin-amanlıq yaratsın.

- *Bu yubileyiniz sizin üçün digərlərindən nə ilə fərqlənir?*
- 60 illik elədir ki, bundan sonra maddi dünyadan bir qədər mənəvi dünyaya keçid prosesi var. Bundan sonra daha çox mənəviyata diqqət edəcəm.

- *Bu yaşdan sonra özünüzdə nələrisə senzura edəcəksinizmi?*
- Hə, əlbəttə ki... Allah səsimizə qüvvət versin, bundan sonra da işlər görə bilək.

- *Bəs hazırda istirahətdəsiniz, ya yaradıcılıqla məşğulsunuz?*
- Hazırda ailəmlə bir yerdəyəm. Artıq ailəyə qoşulmuşam, istirahət edirəm.

- *Gələcək planlarınızda nələr var?*
- İndidən bu haqda danışmaq olmur. Amma özümün təxminən hansısa arzularım var. Bu da zamandan asılıdır. Yeni planlar olduqca tamaşaçılar, dinləyicilər də xəbərdar olar, zövq alırlar.

- *Arzularınız olduğunu dediniz, həmin arzular hansılardır?*
- Ən böyük arzum budur ki, Allah məni canla, ailə ilə imtaha na çəkməsin, ölkəmizdə əmin-amanlıq olsun. Mən də bundan sonra sakit bir ömür sürürəm".

□ **Xalidə GƏRAY**

biri "yeni doğulmuşlar üçün paket"dir. Bu paket bütün qadınlara şamil edilir və uşağın 1 yaşına qədər hər bir ehtiyacları ödənilir. Paketin məbləği 1 neçə yüz avro ilə ölçülür. Uşaqlar böyüdükcə, onların digər ehtiyacları da nəzərə alınaraq müəyyən güzəştlər verilir.

Polşada isə hazırda xüsusi meyar qəbul olunub. Əgər çoxuşaqlı ailələrdə adambaşına düşən gəlir 125\$-dan azdırsa, onda həmin ailəyə imtiyazlar verilir. Əgər ailədə əlil uşaq varsa, valideynlərdən biri işləmir-

sə, həmin uşağa qulluq göstərməklə məşğul olurlarsa, onda həmin məbləğ 2 dəfə çox verilir. Çexiyada hər doğulan uşağa görə qadının təqaüd yaş azaldılır.

Almaniyada "Gəlir vergisi haqqında" və "Uşaq müavinətləri" haqqında qanunlar qəbul olunub. 2 yaşına qədər hər uşaq üçün anaya ayda 300 avro verilir. Bundan əlavə, əgər ailədə 3 və daha çox uşaq varsa, hər uşağa 179 avro verilir.

□ **Sevinc TELMANQIZI**

“Razın tolkuçka”sı müştəri üzünə həsrət qalıb

15 ildir söküldüyü deyilən ticarət mərkəzində satıcılar icarə haqqından razılıq eləsələr də, alıcı qıtlığı burda da əsas problemdir...

Bir neçə il öncə Sabunçu Rayon İcra Hakimiyyəti (RİH) tərəfindən bir hissəsi sökülən “Razın tolkuçka”sı kimi tanınan “AzərBiznes” ticarət mərkəzində satıcılar müştərisiz qalıblar. Deyilənlərə görə, bazarda yalnız tanış, əlaqələri geniş adam iş görüb, baş çıxara bilər. Əks təqdirdə burada işləyib, ailə saxlamaq müşkül məsələdir.

“Yeni Müsavat”ın əməkdaşı olaraq “Razın tolkuçka”sında olub, ümumi vəziyyətlə maraqlandıq. Öncə qeyd edək ki, artıq ərəzidə bazarın bir zamanlar simvoluna çevrilən tıxac və antisanitariya müşahidə olunmur. Bu problem həllini tapıb və küçədə avtomobillər normal qaydada hərəkət edirlər.

Xatırladaq ki, hələ üç il bundan öncə satıcılarla Sabunçu RİH-in əməkdaşları arasında insident yaşanmışdı. Səbəb isə bazarın bir hissəsinin sökülməsi və ərəzidə abadlıq işlərinin aparılması idi. Həmin zaman satıcıları qəbul edən Sabunçu RİH-nin rəhbərliyi 5 şərt irəli sürmüşdü: 1. tıxac probleminin həlli; 2. bazarda mühafizə polisinin olması; 3. ərəziyə 50 ədəd nəzarət kamerasının quraşdırılması; 4. sanitariya-gigiyenik vəziyyətə xüsusi diqqət yetirilməsi və 5. bazarın ərəzində müasir standartlara cavab verən yeraltı və ya yerüstü avtomobil dayanacağı olan müasir ticarət mərkəzinin tikilməsi.

İllər keçdi, tıxac və sanitariya vəziyyətlə bağlı problem həll edildi. Lakin hazırda bazarda əlavə problemlər qalmaqdadır. Satıcıların ümumi problemi müştərinin olmamasıdır. Yalnız bazarın “prospekt” adlanan hissəsində alış-verişdə müəyyən canlanma var.

Bazarda satıcı işləyən Fərhad Quliyev dediyinə görə, burada rəhbərliyin qoyduğu şərtlər hər kəs üçün uyğundur: “Şəhərin heç bir yerində buradakı kimi qiymətlər yoxdur. Bazar rəhbərliyi çox insan adamdır. Hər birimizi anlayır və lazımı güzəştləri edir. Burada orta sıralarda bütün kommunal, vergi və digər bu kimi xərclər də daxil olmaqla, kiçik mağazaların aylıq icarə qiyməti 300 manatdır. Bazarın girişinə yaxın olan “prospekt” deyilən ərəzi tərəfdə yerləşən mağazalar da bütün xərcləri ilə birlikdə 500

manatdır. Yeni bu, kifayət qədər uyğun qiymətdir. Ona görə də bu barədə hansısa satıcı yoldaşımız narazılıq edə bilməz. Belə götürəndə bura hər zaman insanın çox olduğu yerdir, dayanacağı ətrafıdır. Ancaq bununla belə, müştəri sarıdan son zamanlar çox əziyyət çəkirik. Orta sıralarda al-ver yox həddindədir. Bu hissələrdə əsasən kişi geyimləri satılır. Əgər kimə burada çoxdan işləyir və müştərisi varsa, onlar qazana bilərlər. Yeni gələn, müştərisi də olmayan şəxs burada baş çıxara bilməz. Olur ki, kənardan gəlib burada mağaza götürüb işlədirlər, bir müddət sonra da çıxıb gedirlər. Orta sıralarda bağlanmış mağazalar da məhz bu cür səbəblərdən boş qalıb. Yuxarıda dedim ki, 300-500 manata icarə götürmək olur. Ancaq müdriyyətlə danışılarda bir qədər də endirim edir. O da başa düşür ki, vəziyyət yaxşı deyil”.

Söhbətə qoşulan satıcı Qəmbər bildirdi ki, vəziyyətin yaxşı olmaması ilə bağlı söylənilən fikirlərlə razı deyil. Satıcı hesab edir ki, vəziyyət başqadır: “Əgər vəziyyət yaxşı olmasaydı, camaatımız gedib Türkiyədə, Avropada yay uzununu dincəlməzdilər. Demək, vəziyyət bizim dediyimiz qədər pis deyil. Sadəcə olaraq problem odur ki, insanlar artıq bazardan alış-veriş etmək adətini tərgidiblər. Mərkəzdə açılan iri ticarət mərkəzləri bizim kimi obyektləri batırdı. Həm də əlimizdə maya olmadığı üçün mövsümün tələblərinə uyğun olan, yeni modellər də getirə bilmirik. Ona görə də camaat gəlib baxır, heç nə bəyənəməyib gedirlər. Bizdən mal alan ələ əzəli müştərilərimizdir. Onların da əksəriyyəti yaşlı və orta nəslin nümayəndələridir. Gənclər üçün mal gətirəndə əlimizdə qalır. Ona görə də bazarın kiçik mağazalarının çox olduğu hissəsində bir dəne də ol-

sun, müştəriyə rast gəlmir-sən. Elə oturub, əlimizi qulağımızın dibinə qoyub yuxulayıyıq. Bir vaxtlar bazarın sökülməsi ilə bağlı qəzetlərdə yazılar verdilər. Onlar da bir az müştərimizi azaltdı. 15 ildir eşidirəm ki, bu bazar söküləcək. Ancaq yalan söhbətdir. Burada nə qədər adam işləyir, sökəkəklərə bizi ucuz qiymətə şəhərin mərkəzinə yaxın yerdən obyekt verərlər. Bunu edən bilməyəcəklərə niyə söküb camaatı ac qoyurlar?”

Bazarda geyim və digər bu kimi əşyalarla yanaşı tərəvəz, ət məhsulları da satılır. Maraqlısı budur ki, həmin məhsulların satıldığı ərəzidə də müştəri çox azdır. Burada da satıcıların əsas şikayəti müştəri sarıdır.

Bazara yaxın yaşayan sakinlərlə də söhbət etdik. Onlar isə satıcılardan fərqli olaraq Sabunçu Rayon İcra Hakimiyyətinin rəhbərliyindən razılıqlarını bildirdilər. Bakıxanov sakinləri söylədilər ki, əvvəllər bu ərəzilərdən keçmək mümkün deyildisə, indi hər şey normal qaydadadır: “Əvvəllər burada o qədər tıxac olurdu ki, camaat bazarın qarşısına “Razın dünyünü” deyirdi. Tıxacdan da əlavə pis qoxudan buradan keçməli deyildi. Ümumiyyətlə, Bakıxanov ərəzində bu kimi yerlər çox idi. Adil Vəliyev icra başçısı təyin ediləndən sonra problemləri həll etdi. Ona görə də vəziyyətdən razıyıq”, - deyərək ərəzidə yaşayan sakinlər bildirdilər.

□ Əli RAİS
Fotolar müəllifindir

Bakıda evdən külli miqdarda pul və qızıl oğurlandı

Bakıda evlərdən birindən quldurluq yolu ilə külli məbləğdə pul, qızıl əşyalar və tüfəng aparmaqda şübhəli bilinən şəxs tutulub.

Musavat.com-un Daxili İşlər Nazirliyinin (DİN) saytına istinadən verdiyi xəbərə görə, Bakı Şəhər Baş Polis İdarəsinin Cinayət Axtarışı İdarəsi və Xəzər Rayon Polis İdarəsi 1-ci polis bölməsi əməkdaşlarının keçirdikləri əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində avqustun 11-də rayonun Buzovna qəsəbəsindəki evlərdən birinə açıq qalmış qapıdan girib orada xadimə işləyən qadının əllərini və ayaqlarını kəmərlə bağlayıb səyfdən 75 000 manat, 11 000 ABŞ dolları, 200 000 manat dəyərində qızıl əşyalar və “Vinçestr” markalı tüfəng aparmaqda şübhəli bilinən paytaxt sakini Elvin Piriyev saxlanılıb.

Şəxsiyyəti müəyyən edilən daha 3 nəfərin tutulması istiqamətində tədbirlər görülür.

10 illik dostunu eynək zarafatına görə bıçaqladı

Domino oynayarkən mübahisə etdiyi 10 illik dostunu bıçaqlayan şəxsin məhkəməsi keçirilib. Musavat.com xəbər verir ki, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində qəsdən sağlamlığa ağır zərər vurmaqda təqsirləndirilən 1986-cı il təvəllüdü Salamov Cahangir Səlim oğlunun cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi keçirilib.

Hakim Rauf Əliyev sədrliyi ilə keçirilən prosesdə məhkəmə istintaqının başlandığı elan edilib.

Dövlət ittihamçısı ittiham aktını elan edib. İttihama görə Cahangir Salamov tanış Tural Səfərova Sabunçu rayonu ərəzində yerləşən “Məkan” kafesində mübahisə edib. Aralarında yaranmış mübahisədən bir gün sonra 2017-ci il, yanvarın 17-də onlar yenidən görüşüb.

Bu dəfə də tərəflər arasında mübahisə yaranıb. Cahangir Salamov ərəzində olan bıçaqla Tural Səfərova iki dəfə zərbə endirib. Tural Səfərov hadisə yerini özü tərk edib. C.Salamov isə polis əməkdaşları tərəfindən saxlanılıb.

Cahangir Salamov ittiham üzrə özünü təqsirli bildiyini deyib.

Sərbəst ifadə verən Salamov hadisənin baş vermə səbəbi haqda danışıb. O deyib ki, domino oynayarkən etdiyi zarafat dostunun xoşuna gəlməyib:

“Turalla 10 ilə yaxın dostluq etmişik. Xeyrimizdə, şərimizdə iştirak edib. Ailəvi gediş-gəlişimiz olub.

Hadisədən bir gün əvvəl domino oynayırdıq. Sonra mən onunla zarafat elədim. Zarafat taxdığı eynəklə bağlı idi. Onun da xoşuna gəlmədi. Mənə əl atdı. Domino daşını sifətimə çırpdı. Çayxanada olan uşaqlar bizi aralaşdırdı. Ordan çıxıb getdik”.

Cahangir Salamov bildirib ki, bir gün sonra dostuna zəng edərək görüşmək istədiyini deyib:

“Bir gün sonra da görüşdük ki, söhbət edək. Mən ona zəng edib çağırırdım. Məhəlləmizə gəldi. Məqsədim bu idi ki, niyə zarafatımı qəbul etmədiyinin səbəbini soruşum. Axı burada inciməli nə var idi? Bizim əvvəllər də zarafatımız olub”.

C.Salamov dostunun ondan üzr istəmədiyini, yenə də onunla mübahisə etdiyinə görə onu vurub:

“Birinci gün də o, mənə əl atmışdı. Mən də üzr istəməsinə gözləyirdim. Amma üzr istəmədi. Mübahisə elədik. Yenə mənə əl atdı. Mən də vurdum. Dava edəndə mən onu vuranda camaat səsə gəldi. Məni aralaşdıranda bıçaq yerə düşdü. Tural özü ayağa qalxıb getdi. Mən də çıxıb getdim. Sonra polisler gəldi”.

Məhkəmədə zərərçəkmiş Tural Səfərov da ifadə verib. O da hadisənin baş vermə səbəbini eyni ardıcılıqla danışıb.

Aralarında barışıq olduğunu deyən T.Səfərov şikayətinin olmadığını bildirdi.

Məhkəmədə şahidlər də dinlənilib. Növbəti məhkəmə prosesi avqustun 21-nə təyin edilib.

Qeyd edək ki, Cahangir Salamov Cinayət Məcəlləsinin 126.1-ci (qəsdən sağlamlığa ağır zərər vurma) maddəsi ilə təqsirli bilinir.

□ İ.MURADOV

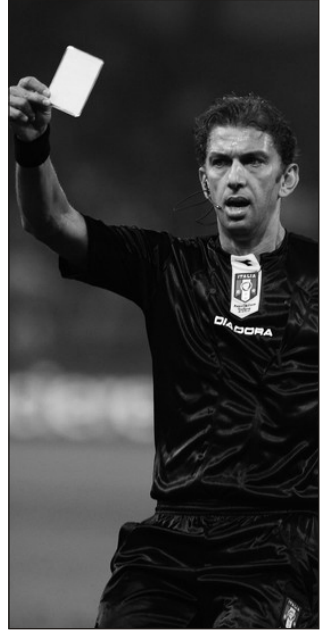
Balaxanı-Binəqədi yolunun bir hissəsi bağlanacaq

Binəqədi rayonu Balaxanı-Binəqədi avtomobil yolunun kəsişməsindən Mehdiabad-Digah yolunun kəsişməsinədək olan hissəsində avtonəqliyyat vasitələrinin hərəkəti 15 avqust tarixindən etibarən qismən məhdudlaşdırılacaq.

Bu barədə musavat.com-a “Azəravtoyol” ASC-dən məlumat verilib. Nəqliyyatın hərəkətinin məhdudlaşdırılması sözügedən ərəzidə aparılacaq təmir işləri ilə əlaqədardır.

“Sözügedən avtomobil yolunda məhdudlaşdırma təmir işləri bitənədək - yeni 4 gün avqust ayının 19-na kimi qüvvədə olacaq. “Azəravtoyol” ASC vətəndaşlardan yarana biləcək narahatlığa görə öncədən üzr istəyir, sürücülərdən alternativ yol kimi Zabrat - Məhəmmədi - Pırşağı avtomobil yolundan istifadə etmələrini tövsiyə edir”, - deyərək məlumatda vurğulanıb.

“Qarabağ” bu gün qalmaqallı İtaliyalı hakimi də udmalı

Həmin gün gəldi. Çempionlar Liqasının məşhur himninin Bakıda da səslənməsi artıq xəyal deyil, bir gerçəklik. Bu uğurun müəllifi “Qarabağ”dır, onun əvəzolunmaz baş məşqçisi Qurban Qurbanovdur, bir də klubun sponsorudur.

“Qarabağ” tarix yazdı! deyənlərlə yüzde-yüz razıyam, amma daha iki oyun... Daha iki uğurlu nəticə bizə o tarixin içərisində yaşamağı da nəsib edəcək.

Bu gün “Qarabağ” Çempionlar Liqasının pley-off mərhələsində Danimarkanın “Kopenhagen” klubunu məğlub etməlidir. Püşk yenə özümüzə gilmədi, məsələn, qrupa düşmək üçün “Maribor”la qarşılaşmada daha çox şansımız olardı bəlkə də. Amma daha bunlar keçdi, “Kopenhagen” dünən axşam Bakıya gəlib, stadionda ilk məşqini də keçirib.

Danimarka futbolu son illər xeyli zəifləyib. 1992-ci ildə Avropa çempionu olan Danimarka millisi dünya və Avropa çempionatlarından kənar qalır. Milli komanda uğursuz oynayanda bu həmin ölkənin klub komandalarına da təsir edir. Yəni Danimarka klubu deyəndə çox təmterəqli səslənir, amma “Kopenhagen” Çempionlar Liqasının qrup mərhələsində 4 dəfə oynasa da, Avropa futbolunda elə də səs salmış komanda deyil axı... Baxmayaraq ki, statistikanı oxuyanda adam bir az qorxur da. Nədir o statistika? “Kopenhagen” 1992-ci ildə yaradılıb. 12 dəfə Danimarka Superliqasının qızıl medallarını qazanan klub 8 dəfə ölkə kuboku və 3 dəfə də Danimarka Super kubokunun qalibi olub. “Kopenhagen” avrokubokların qrup mərhələsində (4 dəfə Çempionlar Liqası, 6 dəfə Avropa Liqası) ən çox iştirak edən Danimarka klubudur. 2010/11-ci illər mövsümündə “Kopenhagen” Çempionlar Liqasının qrup mərhələsində üçüncü pilləni tutaraq Avroliqanın 1/16 finalına vəsiqə qazanaraq klub tarixində ən böyük uğurunu qazanıb.

UEFA klubların reyting cədvəlində “Kopenhagen” Skandinaviyaya ölkələri içərisində ən yüksək xala malikdir.

“Kopenhagen” ev oyunlarını 38 min 65 nəfərlik “Telia Parken” stadionunda keçirir. Komandanın hazırkı heyətində legioner 4 isveçli, 2 serbiyalı, 1 norveçli, 1 kipro, 1 sloveniyalı, 1 slovakiyalı, 1 paraqvaylı və 1 çexiyalı legioner var. Bu il

Çempionlar Liqasına düşmək şansı ayağımıza gəlmişkən, bu iki oyunu qazanmaqdan başqa yol yoxdur!

Çempionlar Liqasının II təsnifat mərhələsindən mübarizəyə başlayan “Kopenhagen” Slovakianın “Jilina” (3:1, 1:2), daha sonra isə Makedoniyannın “Vardar” (0:1, 4:1) klubunu mübarizədən kənarlaşdıraraq “play-off”a vəsiqə qazanıb.

“Qarabağ”a rəqib olan “Kopenhagen”in 19 il əvvəl - 1998-ci ildə o vaxt Kuboklar kubokunda qarşılaşması, ümumi hesabda 0:10 (Danimarkada ilk matçda 0:6, Bakıda isə 0:4) məğlub olmasını da

unutmaq lazım deyil. “Kopenhagen” də bu tarixi unutmayıb və elə bir az da bu səbəbdən arxayın danışılar, yeni yalanı yoxdur, psixoloji üstünlük onlar tərəfdədir. “Qarabağ” 19 il əvvəlki ağır məğlubiyyətə görə cavabdeh deyil. Desək ki, klub 19 il əvvəlki məğlubiyyətin əvəzinin çıxmalıdır, bu da doğru olmaz. Amma... “Qarabağ” bu oyunu udmalıdır! Çempionlar Liqasına düşmək şansı ayağımıza gəlmişkən, bu iki oyunu da qazanmaqdan başqa yol

yoxdur! Azarkeşlər üçün təskinlik var e, “Qarabağ” Avroliqanın qrupunda oynayacaq. Çempionlar Liqası isə başqa bir aləm. “Qarabağ”ın bəlkə də yaxın illərdə ÇL qrupunda oynamağa bu qədər yaxın ola bilməyəcək. UEFA gələn il ÇL qrupuna düşməyi çətinləşdirəcək. “Qarabağ” bizə o zövqü, həyəcanı bu il yaşada bilər...

Skandinaviyanın təbiəti və Allahın vergisi olan hündürboylu olmaları indilikdə “Qarabağ” qarşısında ən ciddi üstünlükləri hesab oluna bilər. Standart vəziyyətlərdə, xüsusən künc zərbələrində belə oyunçuların əvəzi yoxdur. Ayrı-ayrı oyunçuların gücün təhlil etmək, klubun baş məşqçisinə yol göstərmək bizim işimiz deyil. Bizim işimiz “Qarabağ”a dəstəkdir, şükür ki, bu da var.

Bu gün Tofiq Behramov adına stadionda bir boş yer belə olmayacaq. Diqqət edirsizsə, artıq “Qarabağ”ın rəqibləri azarkeş dəstəyindən də çəkinməyə başlayıblar. Bizimkiler burdan vurub Türkiyədə derbi matçlara daha getmirlər, bilirsizmi niyə? Çünki o enerjinin “Qarabağ”ın oyunlarında çıxarmaq olur. ÇL qrupu düşsək stadionda əsl “cənnət” də, “cəhənnəm” də onda olacaq...

Derbidən söz düşmüşkən, “Qarabağ”ın rəqibi daxili çempionatda hələ ki özünü tapa bilmir. “Brøndbø” ilə oyunda uduzub, son turda heç-heçə edib. Komandanın baş məşqçisi Stale Solbakken deyib ki, üzrlərində böyük təzyiqlə və komandada problemlər var. 49 yaşlı Stale Solbakken Norveç futbolunun yetirməsidir. Norveç millisində də forma geyinən yarımmüdafiəçi “Kopenhagen”də də oynayıb. Məşqçilik karyerasında ən parlaq dövr 2011-2012-ci illərdə “Köln” klubunu çalışdırması olub.

Daha bir maraqlı statistika azerisport.com saytında rast gəldim. 1998-ci ildə Norveç millisi Azərbaycanı yığması ilə dünya çempionatına vəsiqə qazanmaq üçün bir qrupda oynayıblar. Osloadakı qarşılaşmada Stale Solbakken qapımızda iki top vurub. Milli komandanın üzvü Qurban Qurbanov ikinci hissədə meydana çıxıb. Bakıdakı oyunda isə həm Qurban, həm Solbakken 90 dəqiqə meydanda olub, qalib isə yenə rəqib komanda olub.

Hakimə gəlincə, bugünkü qarşılaşmanı İtaliya Futbol Federasiyasından Paolo Talyavento idarə edəcək. Bu hakim haqda heç yaxşı danışmaq olmur. İnternet resurslarında bu hakim haqda bir neçə qalmaqallı xəbərlər var. Məsələn, 2010-cu ildə Ukrayna çempionatında qızıl medalın taleyi həll olunduğu üçün “Şaxtyor” və “Dinamo” (Kiyev) oyunu Paolo Talyavento tapşırılıb. Həmin oyunda “2” alan italyalı “Şaxtyor”u qapısına aşkar penaltini verməyib. 2013-cü ildə Paolo Talyavento “Fiorentina” - “Milan”

qarşılaşmasından sonra İtaliya Futbol Federasiyası Hakimler Komitəsinin qərarı ilə hakimlikdən “qeyri-müəyyən” müddətə uzaqlaşdırılıb. Məlum olub ki, hakim səbəbsiz yərə “Fiorentina”nın oyunçusuna qırmızı kart verib, “Milan”ın yüz faizli penalını isə verməyib.

Bu hakimlə ehtiyatlı olmaq lazımdır... Lazım gəlsə, “Qarabağ” qalmaqallı italyalı hakimi də udmalıdır.

□ Nazim SABİROĞLU

MÜSAVAT

Son səhifə

N 169 (6783) 15 avqust 2017

Ərini satışa çıxardı, aləm bir-birinə dəydi

Teresa Turner adlı qadının yüksək səslərə dözə bilməmək, çox narahat olmaq kimi özəllikləri olan "Mizofoni" adlı xəstəliyi var imiş. Teresa insanların yüksək səsle yemək yemələrinə dözə bilmirmiş. Əri isə onu daha da hirsəndirmək üçün yemək yeyəndə səs-küy çıxaran birinin videosunu dəfələrlə izləməyə başlayıb. Buna cavab olaraq həyat yoldaşı da onun fotosunu sosial şəbəkədə paylaşaraq, ərini satışa çıxarıb.

"Belə bir video tapdım. Teresa dayanmağımı söylədi. Videonu dəfələrlə izləməyə başladım. Öncə yoldaşım yuxarı mərtəbəyə çıxdı, sonra da satış həyata keçirilən bir Facebook səhifəsinə elan yazaraq, məni satışa çıxardı".

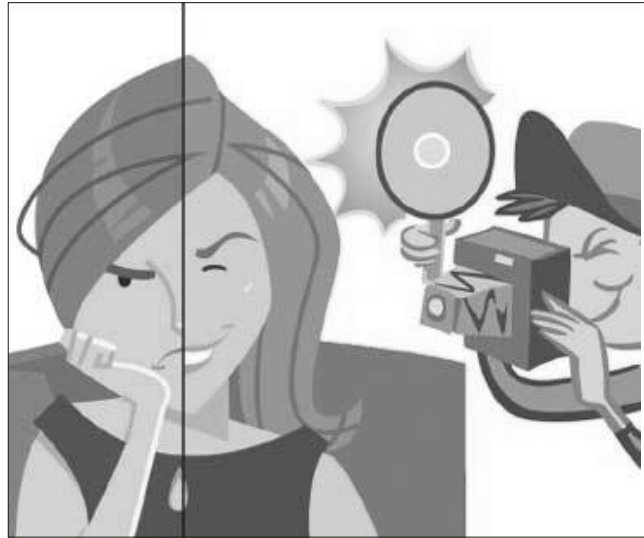
Teresa ərinin bir şəklini paylaşaraq, yaxşı özəlliklərini vurğuladığı cümlələri belə sıralamışdı: "Əsəblərimi korlamasına bundan artıq icazə verməyəcəm. 33 yaşındakı bu ərimi isə satıram. Amma pul istəmirəm, tamamilə havayıdır. Ev və tualet təbiyəsini tamamlayıb, birinci sinif bir ərdir".

Amma zarafatla etdiyi bu paylaşım qadınlar eyni reaksiyanı verməyib. 1 saat ərzində sözügedən paylaşımın altında 300-ə yaxın subay qadın Robu almaq istədiyini yazdı. Bu nəticəni gören Teresa isə aşağıdakıları yazıb: "Bizim axmaq zarafat anlayışımız insanları güldürdüüyü üçün çox xoşbəxtəm".

Məşhur olmaq ömrü qısaldır

Amerikada yayımlanan bir qəzetin ölüm elanları səhifəsi araşdırıldıqdan sonra ortaya maraqlı nəticə çıxıb. Nəticələrə görə, daim göz önündə olan şöhrətli bir insan olmaq ömrü qısaldır. Belə ki, sənətçilər, idmançılar digər peşələrdə təmsil olunanlardan bir neçə il erkən dünyasını dəyişir. Araşdırmaçılar bildirib ki, onların gəlidiyi nəticələr konkret faktlara əsaslanmasa da, şöhrət insanın həyatını həqiqətən də oğurlayır.

BBC-nin xəbərinə görə, avstraliyalı alimlər 2009-2011-ci illərdə "Nyu York Times" qəzetində yayımlanan 1000 ölüm elanını incələyib. Məşhurların orta ömür həddi 77 il olaraq müəyyənləşib. Buna qarşılıq olaraq aka-

demiklər, elm adamlarında orta ömür həddi 82 yaş olub. Məşhurların daha çox xər-

Dünyanın ən uzun dişi çıxarıldı

"Ginnesin rekordlar kitabı"na daha bir əlavə edildi. Dünyanın ən uzun dişi artıq çıxarılib. Bu barədə "The Mirror" xəbər verib. Hindli yeniyetmədən çıxarılan dişin uzunluğu 3.67 santimetr olub. Əməliyyatı aparan stomatoloqun sözlərinə görə, 18 yaşlı gənc onun yanına kosmetik problemlə gəlibmiş. Belə ki, onun dişi böyüdüüyü üçün ağız quruluşuna mənfi təsir edirmiş. Bu problemi aradan qaldırmaq üçün keçirilən əməliyyat 30 dəqiqə çəkib. Hindlinin dişi bu günə qədərki rekord göstəricidən 5 millimetr uzun olub. İnsan dişinin orta uzunluğu 20 millimetr təşkil edir. Xəbərdə qeyd olunur ki, əməliyyat fevral ayında keçirilsə də, rekord bu günlərdə qeydə alınıb.

Xatırladaq ki, iyunda da ABŞ-da dünyanın ən uzun pizzası hazırlanıb. Rekordun qeydə alınmasında onlarla aşpaz iştirak edib. Onlar 11 iyunda, axsan saat 7-də hazırlığa başlayıblar, növbəti gün bitiriblər. Kulinariya uğuru "Ginnesin rekordlar kitabı"nda qeydə alınıb.

Marketə girib narkotiki elektron tərəzidə çəkirmək istədi

Italiya məhkəməsi Ostiya şəhərinin 23 yaşlı sakinini həbs edib. Buna səbəb onun əlində 100 qram həşişlə supermarketdə gəlib, onu elektron tərəzidə çəkirmək istəməsi olub. "Carrefour" mağazalar şəbəkəsi isə hadisə yerinə polisləri çağırıb. Onlar görüblər ki, gənc oğlan heç nədən və heç kimdən çəkinmir. Əksinə, tərəvəz bölməsinə gedərək, əlindəki narkotiki elektron tərəzidə çəkməyə cəhd göstərib.

Polisə ifadəsində isə bildirib ki, o, həşişi parkdan tapıb. Evinde elektron tərəzi olmadığı üçün marketdəkilərdən istifadə etməyə qərar verib. Asayış keşikçiləri isə deyiblər ki, oğlandakı həşiş 600 doza üçün yetərli olub. Onun maya dəyəri isə 1000 avroya bərabərdir.

QOÇ - Təxminən saat 13-ə qədər xoşagəlməz işlərə cəlb oluna bilərsiniz. Buna baxmayaraq, belə hallarda öz mənafelərinizi qoruyun. Nəhərdən sonra bəxtinizin gətirəcəyi gözlənilir.

BUGA - Saat 19:06-ya qədər mənfi enerjili Ay bürcünüzdə qərar tutduğu üçün əsəbi situasiyalardan uzaq olun. Əks halda maddi-mənəvi itkilərlə üzləşəcəksiniz. Ailə-sevgi münasibətlərində obyektiv olun.

ƏKİZLƏR - Sağlıq durumunuza diqqət yetirərsəniz, gün ərzində hansısa xoşagəlməzliklə rastlaşmayacaqsınız. Günün ikinci yarısında aldığınız hər bir iş təklifinə razılıq verin.

XƏRÇƏNG - İşgüzar görüşlər keçirmək üçün çox səmərəli vaxtdır. Ona görə də bütün enerji və diqqətinizi məhz bu istiqamətə yönəltməlisiniz. Maliyyə sövdələşmələrinə isə girişməyin.

ŞİR - Hər mənada əhəmiyyətli gündür. İş-tər fəaliyyət göstərdiyiniz sahələrdə, istərsə də qarşılıqlı münasibətlər zəminində uğurlarınız gözlənilir. Yalnız pulla bağlı passivlik mümkündür.

QIZ - Ulduzlar tələdən gileylənməyinizə heç bir əsas görmür. Çünki ixtiyarınızda olan bu təqvim sizə olduqca xoş ovqat bəxş edəcək. Məhəbbət amili isə başlıca xilas mənbəyinizə çevriləcək.

TƏRƏZİ - İş metodunuzda yenidənqurma aparmağa səy göstərin. Bununla siz gələcək perspektivlərinizə işıq saça bilərsiniz. Səmərəsiz iş prinsipindən qaçın. Nəhərdən sonra təzə xəbər eşidəcəksiniz.

ƏQRƏB - Bir qədər gərgin gün yaşamağa olacaqsınız. Amma maraqsız proseslərə müdaxilə etməsəniz, bunun qarşısını az da olsa, ala biləcəksiniz. Əsəblərinizi qoruyun. Axşamsa qonaq gedin.

OXATAN - Göy qübbəsi işdən kənarında hansısa uğura yiyələncəyinizə təminat vermir. Əksinə, yersiz mübahisələr, ifrat yorğunluq ovqatınızı korlaya bilər. Diqqəti ailə-sevgi münasibətlərinə yönəldin.

OĞLAQ - Axşam saat 18-ə qədər ümumi vəziyyət xeyrinizədir. Nüfuzlu adamlarla görüşləriniz müsbət nəticə verəcək. Situasiyalardan asılı olaraq gün ərzində hisslərinizi cilovlamalıdır.

SUTÖKƏN - Riskdən və həyatınız üçün önəmli olmayan məsələlərdən uzaq durursanız, günün bəhrəsini lazımcına görə bilərsiniz. Tərəddüd etdiyiniz məqamlarda məsləhətləşmələrdən yayınmayın.

BALIQLAR - Rastlaşacağınız hadisələr daha çox öz rəftar və gedişlərinizdən asılı olacaq. Belə bir ərafədə hansısa risk uğursuzdur. Əgər planlaşdırmınsınızsa, bu gün mütləq səfərə çıxın.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

Pop musiqi çiçəkləri öldürür

Böyük Britaniyada məşhur botanik Kris Birdşou maraqlı bir kəşf edib. Bağbanlıqla məşğul olan Birdşou bildirib ki, çiçəklərə ağır rok musiqi "dinlətmək" lazımdır. Onun sözlərinə görə, bitki bu musiqini dinləyəndən sonra sürətlə böyüyüb gözəlləşəcək. O, bu nəticəyə məsləkdaşları ilə birgə apardığı araşdırma nəticəsində gəlib. Təcrübə zamanı çiçəklərə həm klassik, həm ağır rok, həm də ingilis pop müğənnisi Klif Riçardın mahnılarını "dinlədiblər". Nəticədə klassik musiqinin çiçəklərin boyuna heç bir təsir göstərmədiyi üzə çıxıb. Pop musiqi isə çiçəkləri rəsmən öldürüb.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYGAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi

2528-ci məhəllə ev 44/d

Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisensiya N: B 114
SAYI: 5.100

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.